

ΤΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΑΙΩΝΟΣ

Ἐν τῷ πλουσιωτάτῳ οἰκογενειακῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ φίλου συναδέλφου, καθηγητοῦ κ. Π. Κρητικοῦ σφέζονται ἵκανά εἰς ἀριθμὸν καὶ ἴστορικὴν σημασίαν ἔγγραφα, ἀναγόμενα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐνετοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας καὶ ἀφορῶντα εἰς ποικίλα θέματα καὶ πρόσωπα. Ἐκ τῶν ἔγγραφων τούτων, ἀδείᾳ τοῦ κ. Κρητικοῦ, τὸν δποῖον καὶ δημοσίᾳ εὐχαριστοῦμεν θερμότατα, δημοσιεύομεν κατωτέρω τρία, ἀναγόμενα εἰς τὸν παρελθόντα αἰώνα καὶ ἔχοντα εὑρόντερον ἴστορικὸν ἐνδιαφέρον.

Α'

Ἐγκύλιος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Ἐπτανήσου Ἀντ. Λευκοκοίλου.

Τὸ πρῶτον ἔγγραφον εἶναι ἐγκύλιος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Πολιτείας τῶν Ἐπτὰ Ἡνωμένων Νήσων τοῦ Ἰονίου παρὰ τῇ Ὅψηλῇ Πύλῃ κόμιτος Ἀντωνίου Θωμᾶ Λευκοκοίλου, ἀπευθυνούμενη πρὸς ἀπάσας τὰς ἐν τῇ Τουρκικῇ Ἐπικρατείᾳ προξενικὰς ἀρχὰς τῆς Ἰονίου Δημοκρατίας καὶ ἀφορῶσα εἰς ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα οὗτῶν. Ἡ ἐγκύλιος, συντεταγμένη εἰς τὴν Ἰταλικήν, φέρει ἡμερομηνίαν τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1800, ἐποχῆς δηλαδὴ καθ' ἥν αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἀπετέλουν ἀνεξάρτητον πολιτείαν.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου εἰς τὸ Ἀβουκίρ, ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατέχουσα τὴν Ἐπτάνησον Γαλλία ἔξηναγχάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς νῆσους ταύτας, τὰς ὁποίας ἀπεφάσισαν νὰ καταλάβουν οἱ Ρώσοι δμοῦ μετὰ τῶν Τούρκων, ἔχοντες πρὸς τοῦτο σύμφωνον καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Πρόγυματι, τὴν 12ην Ὁκτωβρίου 1798 κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Ρώσων τὰ Κύθηρα, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ διαδοχικῶς αἱ ἄλλαι νῆσοι, τινὲς τῶν δποίων προέβαλον ἀσθενῆ ἀντίστασιν, εὐχερῶς καταβληθεῖσαν.

Μετὰ τὴν εῖσοδον τῶν Ρώσων εἰς τὴν Κέρκυραν, τὴν 5ην Μαρτίου 1799, ἡ κατάληψις τῆς Ἐπτανήσου συντελέσθη πλήρως.

Τὸ 1800 ἡ Ρωσία, ὑποχωρήσασα εἰς τὰς ἐκιμνους τουρκικὰς ἀξιώσεις καὶ διατηρήσασα μόνον τὸν τίτλον τῆς Προστάτιδος Δυνάμεως, ἐγκατέλειψε

τὰς νήσους, αἵτινες ἀπετέλεσαν οὕτω τὴν ἀποκληθεῖσαν «'Ιόνιον Πολιτείαν», ὑπὸ ἕδιον μὲν πολίτευμα — *Βυζαντινὸν ὄνομασθὲν ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης κυρώσεως* —, τελοῦσαν δὲ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς 'Υψηλῆς Πύλης'.

«Ηδη δι' ἔγγραφου αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 17ης Μαΐου 1799, ἀπευθυνομένου πρὸς τὰς Ἀντιπροσωπείας (Deputazioni) τῶν νήσων, ὁ Ρᾶσος ναύαρχος Ούσακώφ διέτασσεν, ὅπως, ἐπὶ τῇ βάσει σχετικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ συντάγματος, σταλῶσιν εἰδικοὶ ἀπεσταλμένοι τῆς 'Επτανήσου εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Πετρουπόλεως καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως².

Μεταξὺ τῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντων εἰδικῶν ἀπεσταλμένων, συγκατελέγετο καὶ ὁ συντάκτης τῆς ἐγκυκλίου 'Αντώνιος Θωμᾶς Λευκόκοιλος, περὶ τοῦ δποίου ὁ Τσιτσέλης γράφει τὰ ἔξης³:

«Λευκόκοιλος Θωμᾶς 'Αντώνιος. 'Ἐγεννήθη ἐν 'Ἐνετίᾳ περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΙΙ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ πατρὸς Κεφαλλῆνος πρὸς ἐμπορίαν ἐγκαταστάντος ἐκεῖ, νυμφευθέντος δὲ 'Ἐνετήν καὶ τὸ καθολικὸν δόγμα ἀσπασαμένου⁴. Νομομαθὴς καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωσοτούρκων κατάληψιν τῆς Κερκύρας, ἐξελέχθη μέλος τῆς Διοικητικῆς 'Επιτροπῆς (Deputazione). Κατὰ τὰς τότε ἀνωμάλους περιστάσεις ἐν ταῖς 'Ιονίοις νήσοις, τὸ ἔργον τοῦ Λευκοκούλου ἦτο ἐξόχως φιλόπατρι καὶ συνετόν, πολλὰ δὲ κατώρθωσεν⁵ ἀποχρούσῃ τὰ δεινότερα ἢ περίνοια καὶ ἢ βαρύτης αὐτοῦ. Τὸν τοῦ ἀνδρὸς χαρακτῆρα καὶ τὴν περὶ τὸ πολιτειακὸν δίκαιον εἰδικότητα ἔκτιμῶσα ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις, προκειμένουν ν' ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τῆς Γερουσίας εἰς Πετρούπολιν καὶ Κωνσταντινούπολιν εἰδικοὶ ἀπεσταλμένοι πρὸς κύρωσιν τοῦ νέου τότε τῶν νήσων πολιτεύματος, ἐξελέξατο καὶ τοῦτον ἔκτακτον ἀπεσταλμένον (*estraordinario inviato*)⁶. ἀλλ' ἡ πρέσβευσις ἐκείνη ὡς ἐκ τοῦ πολυμελοῦς αὐτῆς, ἐπόμενον ἦτο δτὶ θὰ προσέκοπτεν ἐν πολλοῖς, οὐδὲ ἐνεκα ἡ Γερουσία ἡναγκάσθη νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμόν. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Πύλης κύρωσιν τοῦ ὄριστικοῦ τῶν νήσων πολιτεύματος τοῦ λεγομένου *βυζαντιοῦ*⁷,

1. Περὶ τῶν ἴστορικῶν περιπτετεῖν τῆς 'Επτανήσου βλ. Γ. Θ. Ζώρα, 'Ἐπτανησιακὰ Μελετήματα, Σπουδαστήριον Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, τόμ. Α', 'Αθῆναι 1960, σελ. 15 ἐπ. καὶ τὴν μνημονευομένην σχετικήν βιβλιογραφίαν.

2. 'Ηλ. Τσιτσέλη, Κεφαλληνιακὰ Σύμμικτα, τόμ. Α', 'Ἐν 'Αθήναις 1904, σελ. 245 ἐπ.

3. 'Ηλ. Τσιτσέλη, Κεφαλληνιακὰ Σύμμικτα, τόμ. Α', ἐνθ' ἀν., σελ. 310 - 312.

4. Σημ. Τσιτσέλη, 'Ο Χιώτης ἐν III 762 καὶ 763 λέγει τὸν ἀνδρα Κεφαλλῆνα, ἐνῷ ἀλλαχοῦ Κερκυραῖον.

5. Σημ. Τσιτσέλη, 'Ιδε ἔκτενέστερον τὰ περὶ τούτων ἐν βιογρ. Γερ. Κλαδᾶ.

6. Σημ. Τσιτσέλη, Εἰς τὸ σχέδιον τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ χρονίαν 20 Φεβρ. 1800 φέρονται ὑπογεγραμμένοι οἱ πρεσβευταὶ Νικ. Γραδ. Σιγούρος, 'Αντ. Μαρ. Καποδίστριας, Α. Λευκόκοιλος, Εύφ. Λοβέρδος καὶ Θ. Σιγούρος.

ὅς ἀνὴρ καθ' ἄπιδειξάμενος ἵκανὴν διπλωματικὴν ἵκανότητα καὶ δραστηρίως ἐργασθείς, διωρίσθη ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας παρὰ τῇ 'Υ. Πύλῃ κατὰ σύστασιν τοῦ παρὰ ταύτη πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας Β. Τομάρα. Ἐκεῖ διαμείνας ἐφ' ἵκανόν, ἐν ταῖς δυσκόλοις τῆς Ἐπτανήσου περιστάσεσιν ἀπέδειξε καὶ σθένος καὶ δεξιότητα.

* Ήτο καὶ ἐκ τῶν κληθέντων ν' ἀποφασίσωσιν εἰς τὸν ὅρισμὸν τῆς σημαίας τοῦ νέου Κράτους, διεπραγματεύθη δ' ἐπίσης καὶ τὰ διάφορα ἀναφυέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει ζητήματα κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγματος, ὃπερ ἐκ ζήλου καὶ φιλοπάτριδος χαρᾶς δρμηθεὶς ἔξετύπωσεν ἰδίαις δαπάναις μάλιστα μετενεγκὼν εἰς τὸ πάτριον ἴδιωμα χάριν τῶν πολλῶν καὶ διανείμας αὐτὸ δωρεάν. Μετὰ τὴν τῶν Ρωσοτούρκων ἀναχώρησιν, ὁ Πρόεδρος τῆς Πολιτείας Θεοτόκης φοβούμενος ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας καὶ νέα ἀπειλούμενα δεινὰ ἐσκέψατο περὶ οἰζικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Συντάγματος, ἐφ' ὃ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1801 ἀνακοινῶν τὰς σκέψεις αὐτοῦ ἐκείνας τῷ Λευκοκούλῳ, συνιστῷ τούτῳ νὰ μεσολαβήσῃ παρὰ ταῖς αὐλαῖς τῆς Ρωσίας καὶ Τουρκίας. Εἰς τὰς ἐνεργείας προσέτι τοῦ ἀνδρὸς ὁφείλεται καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἀναγνώρισις τῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1801 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας συνθήκην. Ἐκ τῶν τηρουμένων ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Γερουσίας ἐν Κερκύρᾳ πολλῶν ἐκθέσεων, ὑπομνημάτων καὶ ἐπιστολῶν τοῦ ἀνδρός, πείθεται τις περὶ τῆς πολιτικῆς ὁξυδερκείας, τῆς διπλωματικῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς πρὸς τὸ καθῆκον εὐλαβείας αὐτοῦ, εἶναι δὲ τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἔγγραφα ἄλλως καὶ πηγὴ ἀσφαλῆς πολλῶν ἴστορικῶν λεπτομερειῶν τῆς τότε καταστάσεως καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς. Ἐπὶ ἀγγλικῆς προστασίας ἔξελέχθη μέλος τῆς Α' Γερουσίας, καταλεγόμενος μάλιστα εἰς τὴν κατὰ τοῦ Μαίτλανδ ἀντιπολίτευσιν, τὸ δὲ 1819 μηνὶ Μαρτίῳ τυχόντων ἐπισήμου πολιτογραφήσεως μετ' ἄλλων τότε πολιτογραφηθέντων κατὰ τὸν νόμον τῆς α' περιόδου τῆς Α' Γερουσίας διωρίσθη Ὅπαρχος (Reggente) Κερκύρας, διακριθεὶς ἐν τῇ ἐφ' ἵκανὰ ἔτη διοικήσει αὐτοῦ ἐπὶ δραστηριότητι, ἀκεραιότητι καὶ φιλονομίᾳ, τιμηθεὶς μάλιστα διὰ πολλῶν παρασήμων, ἐν οἷς καὶ τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τῆς Ιερουσαλήμ, ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανε, τοῦ οἴκου ἐκλεπόντος, ἀλλὰ τὸ δνομα τούτου ἐπιπροσθέτως φερούσης ἐκτοτε τῆς οἰκογενείας Δούσμανη¹.

* Η μνημονευθεῖσα ἔγκυκλιος, ἀπευθυνομένη, ὡς ἐλέχθη, πρὸς τὰς ἐν Τουρκίᾳ προξενικὰς ἀρχάς, ἦτοι προξένους, ὑποπροξένους καὶ προξενικοὺς πράκτορας τῆς Ἐπτανησιακῆς Πολιτείας, περιέχει λεπτομερεῖς ὑποδείξεις πρὸς ἀσφαλεστέραν καὶ ἐπιτυχεστέραν ἀσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Αἱ χυριώτεραι διατάξεις ἔχουν ως ἀκολούθως: "Απαντες οἱ Ἐπτανή-

1. Σημ. Τσιτσέλη, πρβλ. καὶ Γ. Μαυρογιάννη, 'Ιστορ. Ιον. νήσων, Α', Χιάτου, 'Απομνημ. III καὶ Lunzi, Della Rep. Settinsulare,

σιοι, εὔρισκόμενοι ἐν τῇ Τουρκικῇ αὐτοκρατορίᾳ, ὅφείλουν νὰ προμηθευθοῦν τὰς προβλεπομένας ἀδείας παραμονῆς ἢ διαβατήρια, συμφώνως πρὸς τὰ συνημμένα ὑποδείγματα' ἀπαντες οἱ ἐν τῇ Τουρκικῇ αὐτοκρατορίᾳ εὔρισκόμενοι 'Ἐπτανήσιοι, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐντολῶν τῆς 'Υψηλῆς Πύλης, θὰ χαίρουν τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων πρὸς τοὺς πολίτας τῆς Δημοκρατίας τῆς Ragusa, πρὸς τοὺς ὅποίους ἔξομοιοῦνται καὶ διὰ τὰς τελωνειακὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν' αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ, πρὸν ἢ ἐκδόσουν διαβατήρια εἰς 'Ἐπτανησίους διαβιοῦντας ἐν Τουρκίᾳ, ὅφείλουν νὰ ἔξαρθριψουν ὅτι οὗτοι ἀνήκουν πράγματι εἰς τὴν 'Ιόνιον Πολιτείαν, νὰ συγκεντρώσουν δὲ καὶ τὰς λοιπὰς περὶ αὐτῶν ἀναγκαίας πληροφορίας' οἱ πρόξενοι, ἀναλαμβάνοντες τὸ ἀξιωμά των, ὅφείλουν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὰς τοπικὰς τουρκικὰς ἀρχαῖς, μεθ' ὃν πρέπει νὰ συνεργάζωνται ἐν ἀρμονίᾳ' οἱ πρόξενοι δύνανται ἐντὸς τῆς περιφερείας των νὰ διορίζουν προσωρινῶς ὑποπροξένους καὶ προξενικοὺς πράκτορας' αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ ὅφείλουν νὰ καθιστοῦν γνωστὸν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπρόσωπον τῆς 'Ιονίου Πολιτείας, εἰς τὰς σοβαρωτέρας δὲ περιπτώσεις ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν 'Ἐπτανησιακὴν Γερουσίαν, πᾶν γεγονός, ἀφορῶν εἰς τοὺς ὑπηκόους ἢ τὰ συμφέροντα τῆς 'Ἐπτανήσου' εἰς πάντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ δέον νὰ χρησιμοποιοῦν τὸν καθωρισμένον τύπον σφραγίδος, ὅφείλουν δὲ νὰ εἰσπράττουν μόνον τὰ σαφῶς καθοριζόμενα προξενικὰ δικαιώματα' αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ ὅφείλουν νὰ διευκολύνουν τὰς προξενικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς ὑπηκόους τῶν ἔνων φίλων Δυνάμεων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀμοιβαιότητος, ἔξαιρέσει μόνον τῶν ἐπικινδύνων καὶ τῶν ἐγκλημάτων' αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ, ἐν περιπτώσει ἀσκήσεως ἔξαναγκασμοῦ ἢ καταπιέσεων πρὸς ἀθέμιτον εἰσπραξιν παρανόμων δικαιωμάτων, θὰ τιμωρῶνται αὐστηρότατα' αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἐπίσης οἰαδήποτε ἔκτακτος καὶ ἀπρόβλεπτος δαπάνη.

Πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι τὸ σφέζόμενον κείμενον δὲν εἶναι τὸ πρωτότυπον, ἀλλὰ πιστὸν ἀντίγραφον¹ τῆς ἔγχυκλίου τῆς κατατεθείσης εἰς τὸ 'Ἀρχεῖον τοῦ Γεν. Προξενείου τῆς Σμύρνης, εἰς τὸ ὅποιον αὕτη ἔκοινοποιήθη ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς προξενικὰς ἀρχὰς. Σύγκειται δὲ τοῦτο ἐκ τετρασελίδου, μεγάλου σχήματος, διαστάσεων 56×40, τοῦ ὅποιου καταλαμβάνει ἕξ διλοκλήρου τὰς δύο πρώτας μόνον σελίδας καὶ εἶναι γεγραμμένον κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ εὐανάγνωστον. Εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας σελίδος, καὶ παρὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐν Σμύρνῃ Γεν. Προξένου Λεονάρδου Μερκάτη, ὑπάρχει σφραγὶς τῆς 'Ἐπτανησιακῆς Δημοκρατίας, δι' ἔρυθροῦ ἴσπανικοῦ κηροῦ,

1. Τὸ κείμενον τῆς ἔγχυκλίου ἔκοινοποιήθη πρὸς πάντα τὰ Προξενεῖα, 'Υποπροξενεῖα κ.λ.π. 'Αντίτυπον ἔκοινοποιήθη καὶ εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ Γεν. Προξενεῖον καὶ κατετέθη εἰς τὸ 'Λοχεῖον τούτου. 'Αντίγραφον αὐτοῦ εἶναι τὸ μνημονευθὲν χειρόγραφον, τοῦ ὅποιου τὸ ἀκριβὲς πιστοποιεῖ ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς πόλεως ἐκείνης Λεονάρδος Μερκάτης.

φέρουσα ἀναπαράστασιν τοῦ λέοντος τῆς Βενετίας καὶ τὴν ἐπιγραφὴν
Respub. Sept. Insularum.

Τὸ κείμενον τῆς ἐγκυκλίου ἔχει ἐν μεταφράσει ὡς ἀκολούθως¹:

‘Ημεῖς Ἀντόνιος Θωμᾶς κόμις Λευκόκοιλος², ἐν δύναμι τῆς ἐξοχωτάτης Δημοκρατίας τῶν Ἐπτὰ Ἡνωμένων Νήσων ἔκτακτος ἀπεσταλμένος παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ.

‘Η Δημοκρατία τῶν Ἐπτὰ Ἡνωμένων Νήσων περιλαμβάνει μεταξὺ τῶν πολιτῶν της, οὐχὶ μόνον τοὺς κατοίκους τῆς Κερκύρας, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ζακύνθου, τῆς Λευκάδος, τῶν Κυθήρων, τῶν Παξῶν καὶ τῆς Ἰθάκης, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν σχετικῶν παραρτημάτων, ὡς τῆς Μερλέρας³, τῆς Σαμοθράκης⁴ καὶ τοῦ Φαροῦ⁵, τῶν Ἀντιπάξων⁶ καὶ τοῦ Μεγανησίου⁷, τοῦ Καλάμου⁸, τοῦ Καστοῦ⁹, τῶν Στροφάδων¹⁰, τῶν Ἀντικυθήρων¹¹ καὶ ἄλλων περιοχῶν, ἀνηκουσῶν εἰς μίαν ἢ εἰς ἄλλην τῶν μνημονευθεισῶν νήσων.

Πάντες οἱ ἀνήκοντες εἴτε εἰς τὰς νήσους εἴτε καὶ εἰς τὰ παραρτήματα αὐτῶν, ἐν ᾧ περιπτώσει ἐγκατασταθοῦν ἢ διέλθουν διὰ τῆς Ὁθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, πρέπει νὰ προστατεύονται καὶ νὰ ἐξασφαλίζονται ὑπὸ τῶν Προξένων, Ὅποπροξένων καὶ Πρακτόρων τῆς μνημονευθείσης Δημοκρατίας, νὰ ἐφοδιάζονται δὲ διὰ καταλλήλων ἀδειῶν παραμονῆς, ὡς ἐν τῷ ὑποδειγματι ἀριθ. 1, καὶ διὰ διαβατηρίων ἔηρας καὶ θαλάσσης, ὡς ἐν ἀριθ. 2, ἀτινα τῇ παρούσῃ συνάπτονται.

‘Η μεταχείρισις τῶν ὑπηκόων τούτων ἐν τῷ μνημονευθέντι Κράτει, ὡς ἡ Ὑψηλὴ Πύλη καθώρισε καὶ ἐδηλοποίησε πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Πασᾶδες αὐτῆς καὶ κατ’ ἀκολουθίαν πρὸς τοὺς Διοικητὰς τῶν Σαντζακίων¹²,

1. ‘Η μετάφρασις εἶναι κατὰ τὸ δυνατὸν πιστὴ εἰς τὸ πρωτότυπον.

2. Περὶ τοῦ Ἀντωνίου Θωμᾶ Λευκοκοίλου, βλ. ἀνωτέρῳ τὰς ὑπὸ τοῦ Τσιτσέλη παρεχομένας πληροφορίας.

3. Μερλέρα, μικρὰ νῆσος, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐρείκουσα.

4. Σαμοθράκη (ἢ Μαθράκι ἢ Μαλθάκι), ἡ νοτιωτάτη μικρὰ νῆσος ἐν τῇ συστάδι τῶν Ὁθωνῶν.

5. Φανός, ἡ μεγαλυτέρα νῆσος τῆς συστάδος τῶν Ὁθωνῶν, ἄλλως καὶ Ὁθωνοὶ καλούμενη.

6. Ἀντίπαξοι, μικρὰ νῆσος νοτίως τῶν Παξῶν.

7. Μεγανήσι (ἢ Τάφος), ἡ μεγαλυτέρα τῶν Λευκαδίων νήσων.

8. Κάλαμος, νησίς κειμένη μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Καμηλάφκα καὶ Μύτικα τῆς Ἀκαρνανίας.

9. Καστός, νησίς κειμένη νοτίως τοῦ Καλάμου.

10. Στροφάδες (Στροφάδια), ζεῦγος βραχωδῶν νησίδων τοῦ Ιονίου, κειμένων νοτιοδυτικῶς τῆς Ζακύνθου.

11. Ἀντικύθηραι (Τσιριγόττο), νῆσος καὶ συστάς νησίδων μεταξὺ τῆς νοτίας ἀκρας τῶν Κυθήρων καὶ τῆς ΒΔ ἐσχατιᾶς τῆς Κρήτης.

12. Τὸ Σαντζάκιον ἀποτελεῖ διοικητικὴν διαιρεσιν τοῦ τουρκικοῦ Κράτους.

Δικαστάς καὶ λοιποὺς Διοικητὰς ὡς καὶ Ἀξιωματούχους τῆς ἐκτενοῦς αὐτοκρατορίας αὐτῆς, πρέπει νὰ εἴναι ἡ αὐτὴ πρὸς ἐκείνην τῆς όποίας ἀπολαύοντος οἱ ὑπήκοοι τῆς Δημοκρατίας τῆς Ραγούζης¹ καὶ τῶν λοιπῶν ἐλευθέρων Ἑθνῶν.

Τὰ πρὸς τὸ Βασιλικὸν Τελωνεῖον δικαιώματα δέοντα νὰ καταβάλλονται κατὰ τὸ αὐτὸ ποσοστὸν καὶ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν, καθ' ἣν καταβάλλονται ὑπὸ τῶν ὑπηκόων τῆς Ραγούζης. Καίτοι οὐδόλως φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἡ κατηγορηματικὴ αὐτὴ ἐπιθυμία τῆς Ὑψηλῆς Πύλης δύναται νὰ συναντήσῃ δυσχερείας εἰς οἰανδήποτε περιοχήν, ἐν τούτοις, ἐν ᾧ περιπτώσει τοιοῦτόν τι ἥθελε συμβῆ, δέοντα νὰ καταβληθῇ ἡ ἐπὶ πλέον διαφορά, νὰ εἰδοποιηθῇ δὲ ἀμέσως δὲ Ἀπεσταλμένος, δὲ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ προστατεύῃ τὰ συμφέροντα τῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ τὴν σχετικὴν ἐπανόρθωσιν.

"Ἔνα ἀποφευχθῆ νὰ ἀπονέμεται ἡ ὑπηκοότης εἰς ἄτομα μὴ πραγματικῶς δικαιούμενα καὶ ἵνα μὴ προστατεύονται ὡς ἀνήκοντες δῆθεν εἰς τὴν Δημοκρατίαν ὑπήκοοι τῆς Α.Μ. τοῦ Ὁθωμανοῦ Αὐτοκράτορος ἢ ἐτέρου "Ἑθνους, εἴναι καθῆκον ἐνὸς ἐκάστου νὰ ἐρευνήσῃ τίς ζητεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ἀδειαν, ὡς καὶ νὰ ἀποδείξῃ οὗτος δι' ἀξιοπίστων μαρτύρων κατὰ πρῶτον πόθεν καταγεται καὶ τίς εἴναι, ἵνα οὕτως ὑπάρξῃ ἀσφάλεια ὅτι ἡ ὑπηκοότης παρέχεται μόνον εἰς θιαγενεῖς· δέοντα ἐπίσης νὰ ἐρευνηθῇ ποιὸν ἐπάγγελμα, τέχνη ἢ ἄλλη νόμιμος ἀπασχόλησις τοῦ παρέχει τὰ μέσα συντηρήσεως, ἵνα ἀποκλείονται ἐκείνης οἱ ἀργόσχολοι καὶ οἱ τυχοδιῶκται, οἵτινες συνηθίζονται νὰ προκαλοῦν ταραχὰς μὲ θλιβερὰς συνεπείας.

"Ἐκαστος Ἡρόδενος ὀφείλει νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Διοικητοῦ τῆς πόλεως, ἐν ᾧ πρόκειται νὰ ἀσκήσῃ τὸ λειτούργημά του, νὰ προσαγάγῃ τὸ Βεράτιον² καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν φιλίαν καὶ τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ, ἐν συνεχείᾳ δέ, ἀφοῦ ἔξασφαλίσῃ τὴν συγκατάθεσιν, ν' ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα.

'Ἀναλόγως τῆς σημασίας τοῦ Ηροξείου καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, ἥτις θὰ καθορίζεται εἰς τὰς ἴδιαιτέρας ὁδηγίας δι' ἓνα ἐκαστον, οὗτος δύναται ἐντὸς τῆς περιφερείας του νὰ διορίσῃ Ὑποπροξένους καὶ Πρόκτορας τῆς Ἐπικρατείας, ἐννοεῖται πάντοτε ἐκ χρηστῶν καὶ ἴκανῶν προσώπων, προτιμούμενων διπλασίηποτε τῶν ὅμοεθνῶν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν, πάντας δὲ προσωρινούς, δεδομένον ὅτι ἐν τῷ παρόντι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἴναι προσωρινοί.'

1. Ραγούσα ή Ραγούζα (Ragusa) είναι ἡ γνωστὴ πόλις ἐν Δαλματίᾳ τῆς Νοτιοσλαβίας, ἀπὸ τοῦ 1918 ὀνομαζομένη Ντούμπροβνικ. Κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἦκμασαν ἐν αὐτῇ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀπέκτησε δὲ ἰσχυρὸν ἐμπορικὸν στόλον. Σημαντικὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀχμὴ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα, ὥστε νὰ ἐπονομασθῇ «Ἀθῆναι τῆς Νοτίου Σλαβονίας». Κατὰ τὴν πεφίσδον τῶν ναπολεοντείων πολέμων διετήρησε τὴν οὐδετερότητά της καὶ ἐπέτυχε πολλὰ προνόμια, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1805 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, βραδύτερον δὲ ὑπέστη ποικίλας στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς περιπετείας.

2. Δηλαδὴ τὸ ἔγγραφον διορισμοῦ.

Οἰαδήποτε πολιτικὴ πληροφορία δύναμένη νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν Δημοκρατίαν, τυχὸν εἰσβολὴ κονρσάρων εἰς τὰς θαλάσσας, τὰ ἀτυχήματα, ἀτιναδύνανται νὰ συμβοῦν εἰς πλοῖα φέροντα τὸ σῆμα αὐτῆς ἢ εἰς ναυτιλλομένους ὅμοεθνεῖς φέροντας ἑτερον σῆμα, τυχὸν ἐξάπλωσις λοιμωδῶν νόσων — τὰς ὁποίας εἴθε νὰ ἀπομακρύνῃ ὁ Θεός ἀπὸ πάντα τόπον —, ἀκόμη δὲ τὰ σημασίας τινὸς ἀτυχήματα, τὰ ὅποια ἥθελον συμβῆ εἰς ὅμοεθνεῖς, δέον νὰ κοινοποιῶνται εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινοπόλει διαμένοντα Ἀπεσταλμένον, ἐφ' ὃσον δὲ ἥθελον εἶναι μεγάλης σπουδαιότητος νὰ κοινοποιῶνται ἀμέσως καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν, τοῦ σχετικοῦ ἔγγραφου ἀπενθυνομένου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Πρόγκιπα καὶ Πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῶν Ἐπτὰ Νήσων εἰς τὴν Κέρκυραν.

Εἰς ἄπαντα τὰ δημόσια ἔγγραφα δέον νὰ χρησιμοποιῆται ἡ σφραγὶς τῆς Δημοκρατίας, ἥτις εἶναι ὅμοία πρὸς τὴν σημαίαν.

Ἄφ' ἣς ἀρχίσῃ ἡ ναυσιπλοΐα, πάντα τὰ εἰς τὰ Προξενεῖα ὀφειλόμενα δικαιώματα θὰ εἰσπράττωνται ὑπὸ τοῦ Προξένου κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ραγούζης· δέον νὰ τηρῆται ἀκριβὲς βιβλίον μὲ τὸ ὄνομα καὶ οἰκογένειαν τοῦ πλοιάρχου, τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, τὴν ἡμερομηνίαν τῆς εἰσπράξεως καὶ τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὴν αἰτίαν τῆς πληρωμῆς, ἥτοι ἀν' δι' ἀγκυροβολίαν ἢ ἐμπορεύματα ἢ ἄλλην τινά, τοιμηνιαίως δὲ νὰ ἀποστέλλεται ἀντίγραφον τοῦ βιβλίου τούτου εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινοπόλει Ἀπεσταλμένον καὶ τὴν ἐξοχωτάτην Γερουσίαν.

Θὰ θεωρῆται ἀξιος τιμῆς ἔναντι τοῦ Ἐθνους, δοτις ὑποδείξῃ τίνα προϊόντα δύνανται νὰ ἐξενρεθοῦν εἰς τοὺς τόπους καὶ λιμένας τοῦ ίδιου Προξενείου, μάλιστα ὃσον ἀφορᾶ εἰς εἴδη διατροφῆς ἢ πρώτων ὕλῶν πρὸς ἐμπορίαν, μετ' ἀναγραφῆς τῶν σχετικῶν τιμῶν. Εἶναι ἐπίσης ὠφέλιμον νὰ παρέχωνται πληροφορίαι περὶ τῶν εὐκολιῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἔχουν τὰ ἡμέτερα πλοῖα πρὸς ναύλωσιν, περὶ τῶν χρονικῶν περιόδων, καθ' ἃς πρέπει νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὰ κέντρα καὶ τοὺς λιμένας ἐκείνους, ὡς καὶ περὶ τῶν προϊόντων, τὰ ὅποια θὰ φορτώνονται, καὶ τῶν τόπων, εἰς τοὺς ὅποιους ὀφείλονται νὰ τὰ μεταφέρουν, καὶ, τέλος, περὶ παντὸς ἄλλου θέματος, τὸ ὅποιον δύναται νὰ εἶναι χρήσιμον διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἐπειδὴ ἡμεῖς αἰτοῦμεν — εἶναι δὲ σύνηθες καὶ ἐφαρμόζεται μεταξὺ τῶν φίλων Δυνάμεων — εἰς τὰ διαβατήρια καὶ ἀδείας ταξιδίων διὰ πάντας τοὺς ἡμετέρους, δπως οἱ ἐξοχώτατοι Ὑπουργοί, Διοικηταὶ καὶ ο.π. Πρόξενοι καὶ Ὑποπρόξενοι τῶν ξένων Κρατῶν μὴ ἐπιτρέπονταν νὰ ἀσκῆται οἰαδήποτε ὅχλησις εἰς αὐτούς, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ παρέχουν πρὸς αὐτοὺς συνδρομήν, τοιοντορόπως εἰδοποιοῦνται καὶ πάντες οἱ ἡμέτεροι Πρόξενοι, Ὑποπρόξενοι καὶ Πράκτορες νὰ ἐφαρμόζουν τὸ αὐτὸν πρὸς τοὺς ξένους, ίδιᾳ ὅπον τυχὸν δὲν δρίστανται Πρόξενοι αὐτῶν. Δὲν εἶναι ἐν τούτοις περιττὸν νὰ ὑπομνήσωμεν δτι δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς νὰ παρέχωμεν ἄσυλον, νὰ φιλοξενοῦμεν ἢ νὰ προστατεύωμεν οἰουσδήποτε ἐγκληματίας καὶ παταζητούμενος ὑπὸ τῆς Δικαιο-

σύνης. Ἡ παραγγελία αὕτη πρέπει νὰ τηρῆται αὐστηρῶς, διότι τυχὸν παράβασις θὰ βαρύνῃ ἀποκλειστικῶς τὸν παραβάτην, ή δὲ Δημοκρατία οὐδὲν ἄλλο διαφέρον θέλει ἐπιδεῖξει εἰμὴ μόνον πρὸς τιμωρίαν αὐτοῦ.

Οὐδεμία μονιμότης δύναται νὰ δοθῇ πρὸς τὸ παρόν υπὸ τῆς Δημοκρατίας πρὸς οἰονδήποτε. Ἡ προσωρινὴ ἀνάληψις ἀξιώματος ἀποτελεῖ προτίμησιν, οὐχὶ δμως ἀποφάσιστικὴν ύπόσχεσιν, τοῦτο δὲ πρέπει νὰ καταστῇ γνωστὸν εἰς πάντας, ἵνα ἀποφευχθῇ οἰαδήποτε ἀπαράδεκτος ἀπαιτησις εἴτε χοηματικὴ εἴτε δεσμεύσεως.

Καίτοι ἀποκλείεται διὰ πάντα ἀσκοῦντα ἀξίωμα εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε καὶ ἀνάθεσιν εἴτε καὶ διὰ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν η ὑπόθεσις παρανόμου ἔξαγκασμοῦ πέρα τῶν νομίμων δικαιωμάτων καὶ καταπιέσεως ἔναρτι δμογενῶν, ἐν τούτοις καθίσταται γνωστὸν δτι, ἐν ᾧ περιπτώσει τοιαῦται πράξεις ἥθελον καταγγελθῆ καὶ ἀποδειχθῆ, θὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρότατα.

Ἀπαγορεύεται πᾶσα καὶ οἰονδήποτε χαρακτῆρος ἔκτακτος δαπάνη, ώφ' οἰονδήποτε τίτλον, εἰς βάρος τοῦ δημοσίου, καὶ ώφ' οἰανδήποτε φύσιν, οὐδέποτε δὲ θέλει καταστῇ ἀπαιτητῇ, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν τοιαύτη δαπάνη ἥθελε θεσπισθῆ υπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἔξοχωτάτης Γερουσίας.

Πέραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου 1800 N.H.¹.

Ὑπογραφὴ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ: Ἀντώνιος Θωμᾶς Λευκόκοιλος, Ἀπεσταλμένος.

Πιστὸν ἀντίγραφον κατατεθειμένον ἐν τῷ Γενικῷ τούτῳ Προξενείῳ τῆς Σμύρνης.

Λεονάρδος Μερκάτης², Γενικὸς Πρόξενος³.

1. Ἐννοεῖται Νέα Ἡμερομηνία (δηλ. κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον).

2. Ὁ Λέανδρος Μερκάτης ἀνῆκεν εἰς τὴν γνωστὴν μεγάλην οἰκογένειαν, ἣτις, ἔλκουσα τὴν καταγωγὴν ἐκ San Miniato τῆς Φλωρεντίας, μετηνάστευσεν εἰς Ζάκυνθον τῷ 1536, βραδύτερον δὲ ἐνεγράφη εἰς τὴν Χρυσόβιβλον τῆς νῆσου. Περὶ τούτου πληροφορούμεθα τὰ ἔξῆς (Eugène Rizo-Rangabé, Livre d'Or de la Noblesse Ionienne, vol. III, Zante, Athènes 1927, p. 176): « 79. Cte Leonardo, né à Zante, le 17 Septembre 1760, marié à Elena Amira-Vidali, jeune fille orthodoxe de Smyrne, nièce de l'Archevêque d'Ephèse, qu'il épousa à la condition que leurs enfants seraient orthodoxes. Il occupa de hautes charges politiques à Zante et en 1798 il fu envoyé en qualité d'Ambassadeur Extraordinaire à la Sublime Porte. Son titre de Comte fut confirmé par Décret du Haut Commissaire de l'Empereur de Russie Comte Mocenigo le 1 Juillet 1803. Il reçut l'investiture du fief de Fterina à Zante et du titre Comtal par Décret du 19 Décembre 1804 du Comte Antonio Comuto, Prince des Iles Ioniennes ».

3. Τὸ ἐν Ιταλικῇ κείμενον τοῦ πρωτοτύπου ἔχει ὡς ἔξῆς:

Noi Antonio Tomaso Co Lefcochilo per l'Eccell. ma Repubblica delle Sette Isole Unite Inviato estraordinario presso la Sublime Porta.

Conta la Repubblica delle Sette Isole Unite tra' suoi non solo gli abitanti di Corfù, Cefalonia, Zante, Sta Maura, Cerigo, Paxò e Teachi, ma anco

B'

**Δέπλωμα ἀπονομῆς προνομίων
πρὸς τὸν ἐκ Κεφαλληνίας πλοίαρχον Ἰάκωβον Στοιλιάνον.**

Tò δεύτερον ἔγγραφον εἶναι δέπλωμα δι' οὗ παρέχονται προνόμια προστασίας πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ πλοίου « Ἅγιος Ἀντώνιος » Ἰάκωβον

quelli delle rispettive adiacenze, come Merlere e Salmistrachi e Fanò, Antipaxo e Meganissi, Calamo, Castus, Strofadi, Cerigotto ed altri luochi o all'una o all'altra di dette isole appartenenti.

Tutti così delle isole, come delle adiacenze, ritrovandosi abitare o transitare nell'Impero Ottomano, devono essere protetti e garantiti da' Consoli, Viceconsoli ed Agenti della detta Repub^a e muniti delle rispettive patenti stazionarie, come l'esemplare N° 1, e di passaporti terrestri e marittimi, come il N° 2, che tutti qui si uniscono.

Il trattamento di essi Nazionali in detto Stato, come la Sublime Porta precezzò, ed informò gli eccell. mi suoi Pascià, e conseguentemente Sangiachi Giudici ed altri suoi Comandanti ed Uffiziali del vasto suo Impero, dev'essere pari a quello che hanno li sudditi della Repubblica di Ragusa e delle altre Nazioni Franche.

Li diritti di Regia dogana devono essere pagati sulle misure e modi che li pagano li sudditi di Ragusa. Non è da supporci che questa espressa volontà della Sublime Porta possa trovare ostacolo in verun luogo; pure al caso ciò accadesse, si faccia praticare il deposito del di più, e si avverta prontamente il Ministro che ha l'onore di servire la Repub^a in Costantinopoli, per il couveniente riparo.

Non convenendo però accordare Nazionalità a chi effettivamente non l'avesse, e molto meno cuoprire col manto di appartenente alla Repub^a niuno de' Suuđiti di S. M. l'Imperatore Ottomano o di altra Nazione, così sarà del dovere di ogni uno l'esaminare chi ricercasse di aver la patente, e che provi prima con testimonj degni di fede d'onde è, e chi è, per essere certi, che ai soli Nazionali la si presta, e si dovrà pure indagare qual professione, arte o altra legittima industria gli dia la sussistenza, per negarla agli oziosi e vagabondi che generar sogliono perturbazioni apportatrici di triste conseguenza.

Ogni Consolle dovrà prodursi a quel Comandante della città in cui avrà esso da esercitare il carico, presentare il Firmano di Berato, cercare la di lui amicizia e compatimento, indi ottenuto l'assenso, assumere l'impiego.

A misura del Consolato ed estensione di esso, che sarà nelle commissioni particolari di cadauno dichiarita, potrà egli nelle sue adiacenze nominare Vice - Consoli ed Agenti per la Nazione, s'intenderà sempre de' probi e capaci, preferendo sempre li Nazionali, lorchè ve ne fossero, tutti però provvisionali, giacchè provvisionali per ora sono anch'essi.

Ogni politica nozione che aver potesse rapporto con la Repub^a; l'accesso de' corsari ne' mari; gli accidenti che accader potessero ai bastimenti col-

Σισιλιᾶνον ἐκ μέρους τοῦ Ἀποστολικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἅγίας Ἔδρας εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐπαρχίας καὶ Φύλακος τῶν Ἅγίων Τόπων Φραγκισκανοῦ μοναχοῦ ἐκ Monte Asula. Ἡ ἔκδοσις τοιούτων διπλωμάτων ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, παρεχόντων ποικίλα προνόμια, ἥτοι συνήθης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπετέλει δὲ πολύτιμον ἐφόδιον διὰ τὸν ἔκτελοῦντας μεταφορικὸν ἐμπόριον, διότι ἐξησφάλιζε τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν εὐμένειαν τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων.

‘Ο Ἰάκωβος Σισιλιᾶνος, ὃς προκύπτει ἐκ τοῦ ἔγγραφου, καταγόμενος ἐκ

pavilione di essa ed ai Nazionali con altro pavilione naviganti; lo stato di morbo pestilenziale, che Dio Sig^{re} allontani da ogni luoco, e per sino gl'incidenti di qualunque rilevanza che accadessero ad individui nazionali, devono essere partecipati al Ministro commorante in Costantinopoli e, qualor questi siano di grave importanza, farlo tosto anche verso il Senato, dirigendo la lettera all'Eccellenissimo Principe e Preside del Senato delle Sette Isole Unite in Corfù.

Si valeranno del sigillo della Repub^a in tutte le publ^e carte, che è uguale alla bandiera.

Lorchè comincerà la navigazione, tutti li diritti appartenenti al Consolato saranno dal Console esatti sulle norme di Ragusa, e sia tenuto un esatto Registro col nome, famiglia del capitano, quello del bastimento, giorno dell'esazione e quantità del denaro, motivo del pagamento, cioè se per ancoraggio o merci o altro, e trimestralm^{te} sia spedita copia di questo Registro al Ministro in Costantinopoli ed all'Eccell.^{mo} Senato.

Il suggerire quali prodotti potrebbero essere contemplati nellí luochi e scale del rispettivo Consolato e massime in genere di vittuarie o di materie grezze per un commercio, con l'indicazione de' prezzi, sarà un farsi merito con la Nazione; sarà pur bene il dar nozioni delle facilità che avessero i bastimenti nostri di noleggiato ed i tempi che capitar dovrebbero in quelle scale o porto; i generi che caricarebbero e le località dove avrebbero a trasportarli, e tutto quel di più che potesse utilizzare la navigazione, ed il commercio.

Siccome noi preghiamo, ed è solito praticarsi tra le Potenze amiche, nei nostri passaporti e patenti da viaggio per li nostri tutti, gli Eccell.^{mi} Ministri, Comandanti, SSⁱ Consoli e Vice-Consoli delle Potenze estere di non permettere che sia loro inferita molestia alcuna, ma anzi sia loro prestato soccorso, così restano avvertiti tutti li Consoli, Vice-Consoli ed Agenti nostri di fare lo stesso verso li stranieri, e particolarmente ove non vi fossero loro Consoli. È però non inutile di ricordare che a noi non appartiene l'asilare, ricoverare o proteggere deliquenti di qualunque sorta ed inquisiti della Giustizia. Ciò sia esattam^{te} osservato, mentre la trasgressione sarà a tutto peso di chi ciò azzardasse, nè la Repubblica prenderà altra parte se non per castigarlo.

Niun assegnamento per ora è per darsi dalla Repub^a ad alcuno. L'accettazione provvisionale del carico sarà una scorta alla concorrenza dell'attualità, e non una decisa promessa e sia ciò noto ad ogni uno, per evitare ogni inattendibile pretesa, o pecuniaria o obbligatoria.

Tuttocchè non sia da immaginare in alcuno degli esercenti carico, o in

τῆς νήσου Κεφαλληνίας, ἥτοι ἴδιοκτήτης καὶ ἐν ταύτῳ πλοίαρχος τοῦ πλοίου «Ἀγιος Ἀντώνιος», δι' οὗ ἡσκει μεταφορικὸν ἐμπόριον ἐν τῇ Μεσογείῳ, ἵσως δὲ καὶ εἰς πλέον μεμακρυσμένας θαλάσσας. Ἰνα ἔξασφαλίσῃ, λοιπόν, τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν ἡδικήν ὑποστήσειν τῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μεσογείῳ ἔγκατεστημένων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῆς Ἀγίας Ἐδρας, φαίνεται ὅτι πολλάκις εἶχε προθυμοποιηθῆναν νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὰ καθολικὰ μοναχικὰ τάγματα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δὴ καὶ ἐκτελῶν διὰ λογαριασμὸν τούτων θαλασσίας μεταφορὰς ἀνευ ἀντιμεσθίας τινός.

Ο ἔκδώσας τὸ δίπλωμα ἥτο δὲ ἐκ τοῦ Monte Asula τῆς Sabina² Φραγκισκανὸς μοναχὸς Θωμᾶς, ἀνήκων εἰς τὸν κλάδον τῶν Ἐλασσόνων³. Ως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔγγραφου, εἶχε κατὰ καιροὺς καταλάβει ὑψηλὰ ἀξιώματα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ, κατεῖχε δὲ ἥδη τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων· ὑπὸ τὴν ἴδιοτητα ταύτην ἥτο καὶ δὲ ἀνώτερος ἐκκλησιαστικὸς ἐκπρόσωπος τῆς Ἀγίας Ἐδρας ἐν Ἀνατολῇ.

principalità o nelle veci o ne' loro Ministri, la possibilità d'indebite estorsioni, oltre i legali diritti, o vessazioni a' Nazionali, pure si avverte, che, reclamate e provate che siano, saranno severamente punite.

Resta vietata ogni e qualunque spesa estraordinaria, sotto qualunque titolo a pubblico peso, di qualunque natura ella sia, che non potrà giammai essere pretesa o abbonata, tolto il caso che decretata fosse dall'autorità dell'Eccell.mo Senato.

Pera di Costantinopoli, li 20 Decembre 18⁹⁰, S.V.

Sottoscritto in originale: Antonio Tomaso Lefcochilo Inviato.

Conforme all'originale esistente in questo Consolato Generale di Smirne: Leonardo Mercati, Console G^{le}.

Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπάρχουν ὄρθογραφικά τινα σφάλματα, τὰ διοῖσα διωρθώσαμεν σιωπηρῶς, ὡς Cefalonia, addiacenze, Stroffadi, proletti maritimi, precetò, sudditti, ostaccolo, professione, legitima, assumere, preferindo, provvissionale, comincierà, commercio, asillare, innatendibile. Σφάλματά τινα παρατηροῦνται καὶ εἰς τὴν στίξιν.

1. Ο μημονεύομενος ἐν τῷ διπλώματι Ἰάκωβος Σισιλιανός, ἴδιοκτήτης καὶ πλοίαρχος τοῦ πλοίου «Ἀγιος Ἀντώνιος», κατήγετο ἐξ οἰκογενείας ἐκ τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Οὗτος ἐνυμφεύθη τὴν Οὐρανίαν Παύλου. Πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς του, ὡς καὶ ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν δρᾶσίν του, θέλομεν δημοσιεύσαι προσεχῶς ἐκ τοῦ Ἀρχείου Παναγιώτου Κρητικοῦ.

2. Monte Asula ἡ Montàsola, τόπος καταγωγῆς τοῦ μοναχοῦ Θωμᾶ, είναι μικρὸν κέντρον ἐν τῇ Sabina, νοτίως τῆς πόλεως Terni.

3. Τὸ Τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσσίζης τὸ 1209, διηρέθη τὸ 1517 εἰς δύο κλάδους τῶν Frati minori Osservanti καὶ τῶν Frati minori Conventuali, εἰς τοὺς ὄποιοὺς τὸ 1528 προσετέθη καὶ τοίτος κλάδος τῶν Frati minori Cappuccini. Ἐκ τοῦ πρώτου κλάδου περὶ τὸ 1529 ἀπαστάσθη ἕτερος κλάδος τῶν Frati minori della più stretta osservanza ἡ Riformati, δοτις διως βραδύτερον κατηγορήθη. Εἰς τὸν τελευταῖον τούτον κλάδον ἀνήκει καὶ ὁ μοναχὸς Θωμᾶς. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τριῶν κλάδων καλοῦνται Ministri.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ φύλαξις τοῦ Παναγίου Τάφου εἶχεν ἀνατεθῆ ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἑδρᾶς, ἀπὸ τῆς Ἰδρύσεως, εἰς τὸ Τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν¹, ὅπερ ἀκόμη καὶ σήμερον διατηρεῖ τὸ προνόμιον τοῦτο². Ὁ προϊστάμενος τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀποστολῆς Φραγκισκανὸς μοναχὸς ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ Φύλακος (Custode) καὶ διωρίζετο ἀνὰ τριετίαν, μὲν δυνατότητα ἀνανεώσεως.

Καθ' ἂν προχύπτει ἐκ τῶν σχετικῶν ἀρχείων τοῦ Τάγματος, δο μοναχὸς Θωμᾶς διωρίσθη Φύλακ τῶν Ἀγίων Τόπων τὸ 1825, τὸ δὲ 1827 τῷ ἔγεντο ἀνανέωσις τῆς αὐτῆς ἀποστολῆς καὶ διὰ δευτέραν τριετίαν. Γράφει ἐπὶ τοῦ θέματος ὁ Domenichelli³: « Il di... Marzo 1825 fu spedito la patente di Guardiano e Custode di Terra Santa in persona del M. R. Tommaso da Montasola Lett. Teol. della Riformata Provincia Sera-phica e già Penitenziere in San Giovanni Laterano arrivò in Gerusalemme nel Luglio 1825. A di 22 Agosto 1827 a petizione della Corte di... il Reverendissimo Ministro Generale⁴ Capistrano con nuova Pa-tente lo confermò nell'Ufficio per altro triennio e dalla Sacra Congre-gazione di Propaganda furono confermate tutte le facoltà apostoliche *ad quatriennium* » (Regest. Ordinis)⁵.

Τὰ αὐτὰ περίπου ἀναφέρει καὶ ὁ G. Golubovich: « Fr. Tommaso da Montasola — Custode — 211. Figlio della Oss. Rif. Provincia Sera-fica, eletto dal Generale Da Capistrano nel 1825. Approda all'isola di Cipro nel primo di Luglio 1825 (Registro vol. 40 pag. 88). Entra nella S. Città il 16 di Luglio, e prende possesso ai 25 del detto mese ed anno (1825). Nell'Agosto del 1827 è confermato per un altro trien-nio. Nel Luglio del 1830 era già di ritorno in Italia »⁶.

1. Ἡ βιβλιογραφία ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ προνόμιον τοῦ Τάγματος τῶν Φραγ-κισκανῶν, ὅπος ἀναλάβη τὴν Φύλαξιν τῶν Ἀγίων Τόπων, ὃς καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἔξελιξιν αὐτοῦ εἶναι πλουσιωτάτη. Ἀναφέρομεν τὴν βασικὴν μελέτην P. Teofilo Domenichelli, I Frati Minori e la Terra Santa, Livorno 1890.

2. Γράφει ὁ Teofilo Domenichelli (I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 11): « Lo stabilimento dei Francescani in Palestina per indubbie e nume-rose testimonianze risale ai primi tempi dell'Ordine », ἀναβιβάζει δὲ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ ἔτος 1219.

3. Teofilo Domenichelli, I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 303, σημ. 1.

4. Ministro Generale, δηλαδὴ ὁ Γενικὸς Προϊστάμενος τοῦ Τάγματος,

5. Τὸν Θωμᾶν ἀναφέρει ἐπίσης ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Φυλάκων ὁ Domeni-chelli καὶ ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ μνημονευθέντος ἔργου του « I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 391: « 20^ο anno 1825, Fr. Thomas a Montesola » καὶ « 21^ο anno 1828, Idem Fr. Thomas confirm. ». Βλ. καὶ Fr. Francisci Quar-tesimi, Historiae Terrae Sanctae elucidatio, Venetiis 1882, tom. II, p. 808.

6. Serie cronologica dei reverendissimi Superiori di Terra Santa, ossia

‘Ο Φραγκισκανὸς μοναχὸς Θωμᾶς ἐκ Monte Asula διεκρίνετο καὶ διὰ τὴν εὑρεῖαν αὐτοῦ μέροφωσιν καὶ διὰ τὰς διοικητικάς του ἴκανότητας, φαίνεται δὲ ὅτι ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον δρᾶσιν εἰς τὴν νέαν θέσιν του.

‘Ο διορισμὸς ὅμως αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν ‘Αγίων Τόπων — θέσιν καὶ ἀπὸ θρησκευτικῆς, ἄλλὰ καὶ ἀπὸ διοικητικῆς ἀπόψεως λίαν ἐπίζηλον — συνδέεται μὲ σοβαρὰς ἀντιθέσεις, αἵτινες ἀνεφύησαν μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων τοῦ Τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν. ‘Ο Θωμᾶς, ὡς καὶ ὁ μημονευθεὶς Γενικὸς Προϊστάμενος Da Capistrano, ἀνῆκον εἰς τὸν κλάδον τῶν Riformati, οἵτινες ὑπεστήριξον ὅτι μόνον εἰς αὐτούς, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Φραγκισκανοὺς τῶν ἄλλων κλάδων, ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς τὸ προνόμιον νὰ καταλαμβάνουν τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν ‘Αγίων Τόπων¹.

‘Η ἐκλογὴ τοῦ Θωμᾶ ἐκ Monte Asula προεκάλεσε κριτικάς, ὅτε δὲ οὗτος καὶ ὁ Γενικὸς Προϊστάμενος Da Capistrano ὑπέπεσαν εἰς βαρύτατα παραπτώματα² καὶ ἐτιμωρήθησαν ὃ μὲν πρῶτος ὑπὸ τῶν ἔκκλησιαστικῶν

dei provinciali custodi e presidenti della medesima già Commissari apostolici dell'Oriente e sino al 1847 in officio di Gran Maestri del S. Militare ordine del SS. Sepolcro ςλ. Nuova Serie compilata dal P. Girolamo Golubovich, Gerusalemme 1898, pag. 110.

1. Teofilo Domenichelli, I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., βλ. τὸ χεφάλαιον ց'

2. ‘Ο Θωμᾶς κατεδικάσθη, διότι, ἐπιστρέψων εἰς τὴν Ἰταλίαν, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀποστολῆς του εἰς τοὺς ‘Αγίους Τόπους, κατηγορήθη διὰ λαθρεμπόριον, ἐπειδὴ ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὸ Τελωνεῖον δύο πολύτιμα περαικὰ περιόρμα. Διὰ τὸ παράδοξον τῆς ὑποθέσεως ἀναφέρομεν ὅσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου γράφει ὁ T. Domenichelli (I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 304, σημ. 1) : « Ecco come racconta il fatto un Riformato in una memoria, di cui si valse il Procuratore dei Riformati nel 1862 : “Un caso di nessuna entità e molto esagerato oscurò la fama di costui (δηλ. τοῦ Θωμᾶ) ; il caso fu il seguente. Nel ritornare in Italia portava seco due scialli di Persia forse, chi sa? regalati. Giunto in Livorno ebbe la debolezza di celarli alla dogana ; scoperto di questa misera frode, e perchè v'era la pena di morte per simili oggetti di Oriente a cagione della quarantena per la peste, egli cadde sotto la pena fulminata in generale ! mancò di un pelo, che non gli fosse troncata la testa ”. Ciò è esagerato : la condanna fu in contumacia, e la pena, oltre le spese di processo, riducevasi ad un anno di ritiro alla Verna. È in mia mano la copia autentica della sentenza. Soggiungo la lettera, con la quale il Valiani, Commissario di Terra Santa in Livorno, informava il Generale del fatto : “ Revmo Padre. La presente altro non ha per oggetto che rimettere a sua Paternità Reverendissima il processo di condanna del Reverendissimo Padre Guardiano Tommaso da Montasola ; e quello che fa dispiacere si è che per tre volte è stato affisso il suo nome a questo Palazzo Pretorio, come pure adesso per la quarta volta, che veramente fa disonore all'abito religioso... La roba per cui fu fatto frode, unitamente ai bauli, esistono in quest'Ospizio in Livorno. 28 luglio 1830. Fr. Buonaventura Valiani ” ».

δικαστηρίων, ὃ δ' ἔτερος ὑπὸ τῶν πολιτικῶν¹, οἱ ἀνήκοντες εἰς τοὺς λοιποὺς κλάδους τοῦ Τάγματος εὑρον τὴν εὐχαιρίαν νὰ καταργήσουν τὸ ὑπὸ τῶν Riformati προβαλλόμενον ὡς εἰδικὸν προνόμιον αὐτῶν. "Ἐκτὸς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων διορίζονται μαναχοὶ Φραγκισκανοὶ καὶ τῶν ἄλλων κλάδων"².

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἔκδόσεως τοῦ διπλώματος ὁ Φραγκισκανὸς Θωμᾶς εὑρίσκετο εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς S. Caterina, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου³.

Τὸ δίπλωμα ἔχει γραφῆ ἐπὶ τῆς μᾶς μόνον πλευρᾶς μεγάλου φύλλου, διαστάσεων 46×37, εἰς γλῶσσαν λατινικήν, κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς καθολικῆς Ἑκκλησίας.

"Ἐν ἀρχῇ ὁ Θωμᾶς ἀναφέρει τοὺς τίτλους του καὶ ἐν συνεχείᾳ, δίκην προλόγου, παρατηρεῖ ὅτι τὸ Μοναχικὸν Τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν, ἔχον ὡς πρῶτον διακριτικὸν γνώρισμα καὶ σκοπὸν τὴν πενίαν, στερεῖται ὑλικῶν μέσων ἵνα ἀνταμείβῃ δι' ἐπικαίρων κοσμικῶν ἀμοιβῶν τὰς ἐκάστοτε παρεχομένας παρὰ τρίτων ὑπηρεσίας. Εἰς ἀντιστάθμισμα ὅμως — συνεχίζει —, ὑπὸ τὴν ἴδιότητα τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων καὶ ἀνωτέρου Ἑκκλησιαστικοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἀγίας Ἐδρας, οὗτος ἔχει λάβει παρο" αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν καθολικῶν ἥγεμόνων τῆς Δύσεως τὴν ἔξουσίαν, ὅπως παρέχῃ ἡθικὰς διακρίσεις καὶ ποικίλα προνόμια πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Τῆς ἔξουσιοδοτήσεως ταύτης ποιούμενος χρῆσιν καὶ ἐκτιμῶν τὸ ἥθος καὶ τὴν ἀκεραιό-

1. Γράφει ὁ T. Domenichelli (*I Frati Minori e la Terra Santa*, ἐνθ' ἀν., σελ. 393 - 304): «...ma la giustizia di Dio coglieva i due Riformati, che rispettivamente reggevano l'Ordine e la Custodia; l'uno dal seggio di Generale (δηλ. ὁ Da Capistrano) tradotto dal Pontefice nelle carceri del Santo Uffizio, l'altro (δηλ. ὁ Θωμᾶς) condannato per frode in Livorno».

2. Γράφει ὁ T. Domenichelli (*I Frati Minori e la Terra Santa*, ἐνθ' ἀν., σελ. 306): «Il Padre da Montalosa condannato per frode ed il Padre da Capistrano dal Generalato finito nelle carceri del Santo Uffizio, segnano una data assai importante nella storia delle pretese dei Riformati alla Custodia di Terra Santa. Da quel tempo in poi essi cessano di pretenderne l'esclusiva possessione, e cominciano, da prima timidamente, e poi sempre più alla scoperta, a pretendere soltanto diritti di comunanza».

3. "Υπὸ τὴν διοικητικὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Φύλακος καὶ Ἀπεσταλμένου ἐν τοῖς Ἀγίοις Τόποις ὑπήγοντο διάφορα Ἑκκλησιαστικὰ ἰδρύματα, μεταξὺ τῶν ὅποιων καὶ τὸ Μοναστήριον τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τῆς Ἀλεξανδρείας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ὅποιου εἶχε μεταβῆ εἰς Αἴγυπτον ὁ Θωμᾶς. Bk. Serie Cronologica dei reverendissimi Superiori di Terra Santa, κλπ. Nuova Serie compilata dal P. Girolamo Golubovich, ἐνθ' ἀν., ἴδιᾳ ἐν κεφάλ. Sunto storico dei conventi cogli ospizi, santiuari ed istituti di beneficenza dipendenti dalla Custodia e Missione di Terra Santa, σελ. 237: «VIII. Conventi in Egitto. Alessandria (Città). — 36º Convento di S. Caterina V. e M.».

τητα τοῦ πλοιάρχου Σισιλιάνου, ὃς καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ παρασχεθείσας κατὰ καιροὺς εὑρεγεσίας πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς κληρικούς, μάλιστα δὲ τὰς γενομένας πολλάκις δωρεὰν μεταφοράς, ἀπεφάσισεν δπως παράσχῃ δείγματα τῆς ὁφειλομένης εὐγνωμοσύνης. Πρὸς τοῦτο, ἀποδεχόμενος ἐκφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σισιλιάνου ἐπιθυμίαν, ἐπιτρέπει δπως οὗτος ἀναρτήσῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου του τὸ λάβαρον τῶν Ἀγίων Τόπων, συγκείμενον ἐκ πέντε ἐρυθρῶν σταυρῶν ἐπὶ λευκοῦ πεδίου, δπερ ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον ὀλοκλήρου τῆς διὰ τοῦ αἴματος τοῦ Θεανθρώπου ἄγιασθείσης Ἐπικρατείας τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ πλέον, δυνάμει τοῦ αὐτοῦ προνομίου, παρακαλεῖ πάντας τοὺς ἐκπροσώπους τῆς κοσμικῆς ἔξουσίας, ἀξιωματούχους πάσης βαθμίδος καὶ τίτλου, ἀπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μέχρι τοῦ κατωτέρου, δπως δέχωνται ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ αὐτῶν τὸν φέροντα τὸ δίπλωμα μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τοὺς δὲ δημοσίους ἀξιωματούχους, ἥτοι προξενικὰς ἀντιπροσωπείας καὶ στρατιωτικὰς ἀρχάς, δπως, οὐχὶ μόνον μὴ προβάλλοντα δυσχερείας ἢ παρενοχλοῦν τὸν προστατευόμενον, ἀλλὰ ἀντιθέτως παρέχωσι πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του. Εἰς πιστοποίησιν τῶν ἀνωτέρω ἐκδίδεται τὸ ἐν λόγῳ δίπλωμα ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1829, φέρον τὴν σχετικὴν σφραγῖδα καὶ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τούτου τοῦ Θωμᾶ, ὃς καὶ τοῦ γραμματέως, δύναματι Michael Angelus ab Amastia Terre.

Τὸ δίπλωμα ἐν τῇ διπλήσιᾳ δψει φέρει δύο προξενικὰς θεωρήσεις: 'Η πρώτη, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 28ης Φεβρουαρίου 1829 — ἥτοι τῆς ἐπομένης τῆς ἐκδόσεως —, είναι τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου Ἰσπανοῦ Προξένου, ἢ δὲ δευτέρα, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14ης Φεβρουαρίου 1835, τοῦ ἐν Stanchio Ἰσπανοῦ Ὑποπροξένου, παρέχοντος τὴν ἀδειαν μεταφορᾶς φορτίου σύχων εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τὸ κείμενον τοῦ διπλώματος ἔχει ἐν ἐλευθέρᾳ μεταφράσει ὃς ἔξῆς:

Μοναχὸς Θωμᾶς ἐκ Monte Asula

'Ιεροκήρυξ τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλασσόνων τῆς Αὐστηρᾶς Εὐλαβείας¹ τῆς Σεραφικῆς ἐπαρχίας² τοῦ Ἀγίου Πατρὸς ἡμῶν Φραγκίσκου, Λέκτωρ τῆς Ἀγίας Θεολογίας, πρώην Ἐξομολογητὴς ἐν τῇ Ἀρχιβασιλικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Λατερανοῦ τοῦ Ἀγιωτάτου Κυρίου Πάπα³, Ἀποστολικὸς ἐπίτροπος τῶν

1. 'Ως ἐλέχθη, δο μοναχὸς Θωμᾶς ἥτο Φραγκισκανός, ἀνήκων εἰς τὸν κλάδον τῶν Frati minori Osservanti καὶ δὴ καὶ τῆς κατηγορίας τῶν Frati minori della più stretta osservanza ἢ Ritornati (Frates ordinis minorum strictioris observantiae).

2. Σεραφικὴ ἐπαρχία τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν είναι ἡ Umbria, ἐξ ἣς κατάγεται δο Ἀγιος Φραγκίσκος τῆς Ασίζης καὶ εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται διει οὗτοι διοικητικῶς καὶ δο μοναχὸς Θωμᾶς.

3. Πρόκειται περὶ τῆς μεγάλης βασιλικῆς τοῦ Ἀγίου Ιωάννου τοῦ Λατερανοῦ τῆς Ρώμης, ἥτις ἐπὶ μακρὰ ἔτη ὑπῆρξεν ἡ ἔδρα τοῦ Πάπα.

Ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν¹, Φύλαξ τοῦ Ἀγίου Ὁροντοῦ Σιῶν² καὶ τοῦ Παναγιωτάτου Τάφου τοῦ Κ.Η.Ι.Χ.³ καὶ ταπεινὸς ἐν Κυρίῳ δοῦλος,
τῷ ἀγαπητῷ ἡμῖν ἐν Χριστῷ Κυρίῳ Ἰακώβῳ Σισιλιάνῳ ἐκ Κεφαλληνίας, πλοιάρχῳ τοῦ πλοίου «Ἀγιος Ἀντώνιος»,
Σωτηρίᾳν ἐν Κυρίῳ αἰωνίᾳν.

Τὸ μέγεθος ἐκεῖνο τῆς ἐσχάτης πενίας, τὸ δποῖον τὸ Σεραφικὸν τῶν Ἐλασσόνων Τάγμα αδιηρότατα ἐπαγγέλλεται, τοσούτῳ πτωχὸν καθιστᾶ αὐτὸν εἰς ύλικὰ μέσα, καίτοι εἰς ἀρετὰς ὑπέροχον, ὥστε εἰς ἔνδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ ἀδυνατεῖ νὰ ἀνταποδώσῃ προσκαίρους ύλικὰς ἀμοιβὰς εἰς πρόσκαιρον εὐεργεσίαν.

Διὸ οἱ ἀνώτατοι Καθολικοὶ ἡγεμόνες καὶ ἴδιαι ἡ Ἀγία Ρωμαϊκὴ Ἔδρα, ἡ ἐν πᾶσι συνεχῶς προνοοῦσα, τὰς τοιαύτας προστηκότως ἀπονεμητέας πολλὰς χάριτας πρὸς τοὺς ἡμετέρους εὐεργέτας, εἰς τὸς Προϊσταμένους τῆς Ἀγίας Γῆς ἐκχωροῦν ἀρμοδίως ἐκ τῆς πληρότητος τῆς ἴδιας αὐτῶν ἔξουσίας.

Οθεν ἡμεῖς, οἵτινες θελήματι τοῦ Ὑπερτάτου Θεοῦ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀγίας ταύτης Ἔδρας προΐσταμεθα οὐχὶ μόνον τῶν Ἀποστολῶν ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, καὶ οἵτινες, οὐχὶ ἀπλῶς εἰδικά τινα προνόμια, ἀλλὰ καὶ χάριτας ἐδόθη ἔξουσία νὰ ἀπονέμωμεν πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους εὐεργέτας, πληροφορηθέντες ἐπαρκῶς περὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Καθολικῆς σον πίστεως, περὶ τῆς χρηστότητος τῶν ἥθων σον καὶ περὶ τῆς ἔξαιρετικῆς πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀδελφοὺς εὐμενείας σον, ἴδιαιτέρως δὲ περὶ τῶν δωρεὰν διενεργουμένων ἐκάστοτε μεταφροῦν αὐτῶν εἰς διάφορα ἀνὰ τὴν οἰκουμένην μέρη, συναιροῦντες δ' ἐκ βάθους καρδίας πρὸς τὰς παρακλήσεις σον, δυνάμει τῆς τοιαύτης ἐκχωρηθείσης ἡμῖν ἀποστολικῆς ἔξουσίας, συνεπείᾳ τούτων, εἰς σέ, δοτις τοῦ δοκίμου πλοίου σον κυβερνήτης τυγχάνεις, παρέχομεν κατὰ τὴν εὐχὴν τὸ προνόμιον, ὅπως ἡ σημαία τῶν Ἀγίων Τόπων, φέρουσα πέντε ἐρυθροὺς σταυροὺς ἐπὶ λευκοῦ πεδίου⁴, βασιλικὸν ἔμβλημα

1. Ο Φύλαξ τῆς Ἀγίας Γῆς, ὡς ἀνώτατος λειτουργὸς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἥτο καὶ Ἀποστολικὸς ἐπίτροπος τοῦ Πάπα. Τὴν ἴδιότητα ταύτην διετήρησε μέχρι τοῦ ἔτους 1848, δόπτει ἰδρύθη τὸ Καθολικὸν Πατριαρχεῖον Ἱερουσαλύμων, διπερ ἀνέλαβε πλέον τὴν ἐπίσημον ἐκπροσώπησιν τῆς Ἀγίας Ἔδρας.

2. Κατ' ὅρχας εἰς θέσεις τοῦ Φύλακος τοῦ Ὁροντοῦ Σιῶν καὶ τοῦ Φύλακος τῆς Ἀγίας Γῆς ἡσαν κεχωρισμέναι καὶ αὐτοτελεῖς, βραδύτερον δῆμος ἡνάθησαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Φύλακος τῆς Ἀγίας Γῆς.

3. Ο τίτλος εἶναι Custos Terrae Sanctae.

4. Η καθολικὴ σημαία τῶν Ἱερουσαλύμων σύγκειται ἐκ πεδίου λευκοῦ, ἐπὶ τοῦ δποίου υπάρχουν πέντε ἐρυθροὶ σταυροὶ ὡς ἔξης διατεταγμένοι : εἰς τὸ κέντρον τοῦ πεδίου υπάρχει μέγας στηνάρδος, εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ δποίου σχηματίζονται οἱ ὑπόλοιποι μικρότεροι σταυροί (Croce di Gerusalemme).

ἀπάσης τῆς διὰ τοῦ θείου αἵματος τοῦ ἡμετέρου Ἀνακαινιστοῦ¹ ἐξαγιασθεῖσης Ἐπικρατείας, ἐπὶ τοῦ μημονευθέντος πλοίου ἀναρτᾶται καὶ κυματίζῃ, δλοψύχως δὲ εὐχόμεθα πάντοτε ἀνέμους οὐρίους, ἥρεμον καὶ γαλήνιον πλοῦν, ποθητὸν λιμένα, τοῦ Χριστοῦ ὁδηγοῦντος.

Πρὸς τούτοις, ἵνα τὸ τοιοῦτον δωρεὰν παραχωρηθὲν προνόμιον δύναται πλήρως νὰ ἀποβαίνῃ ὀφέλιμον, πανταχοῦ δὲ τῆς γῆς νὰ γίνεσαι δεκτὸς μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τὰ μέγιστα παρακαλοῦμεν καὶ ἴκετεύομεν, δμοῦ καὶ κατ' ἴδιαν, πάντα τὰ πρόσωπα, τὰ τιμηθέντα δι' οἰουδήποτε ἀξιώματος ἢ βαθμοῦ, εἴτε αὐτοκρατορικῆς ἢ βασιλικῆς μεγαλειότητος εἴτε ὑψηλότητος εἴτε ἐξοχότητος εἴτε πατὸς ἄλλου ἀριστοκρατικοῦ τίτλου, νὰ συνδράμουν ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἀξιώματός των, ἐφ' δσον ὑπάρξῃ ἀνάγκη.

Σύμπαντας προσέτι τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στόλου, τοὺς προξένους, τοὺς ὑποπροξένους, ὡς καὶ πάντας τοὺς προϊσταμένους τῶν λιμένων, τῶν φρουρῶν καὶ τῶν πολιτειῶν δμοίως ἐν Κυρίῳ ἐπικαλούμεθα, ἵνα μή τι κακὸν ἢ βλάβην τινὰ εἰς σὲ ἢ εἰς τοὺς συντρόφους σου ἢ εἰς τὰ ἀγαθὰ παρ' οἰουδήποτε ἀνεχθοῦν νὰ ἐπενεχθῇ ἀδίκως. Καὶ δὴ καὶ πρὸς σὲ καὶ τοὺς συντρόφους σου νὰ εἶναι πάντοτε στοργικοί, μετὰ τῆς δεούσης δὲ εὑμενείας νὰ ἀναλάβουν νὰ προφυλάξουν καὶ νὰ τιμοῦν τὸν φέροντα τὰ διακριτικὰ ταῦτα τῆς ἡμετέρας Σωτηρίας².

Εἰς βεβαίωσιν τῆς τοιαύτης χάριτος, τοῦτο τὸ ἡμέτερον τῆς παραχωρήσεως δίπλωμα, ὑπογεγραμμένον διὰ τῆς ἴδιας ἡμῶν χειρὸς καὶ κεκυρωμένον διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ ἀνατέρου ἀξιώματος ἡμῶν, ἐδώσαμεν ἐντολὴν δπως σοὶ ἐπιδοθῆ.

"Ἐρρωσο, τέλος, ἐν εἰρίνῃ Χριστοῦ καὶ ἕσσο πάντοτε πιστὸν τῇ Ἀγίᾳ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ τέκνον, τοὺς δὲ ἡμετέρους ἀδελφοὺς μετ' εὐμενοῦς ἀγάπης νὰ περιβάλλῃς.

"Ἐπεδόθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκ τοῦ ἡμετέρου Κοινοβίου τῆς Ἀγίας Αικατερίνης κατὰ τὴν 27ην Φεβρουαρίου 1829.

Μοναχὸς Θωμᾶς ἐκ Monte Asula τῆς Σαβίνης
Φύλαξ τῆς Ἀγίας Γῆς.

"Ἐντολῇ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου ἐν Χριστῷ Πατρὸς
Μοναχὸς Michael Angelus ἐξ Amastia
τῆς Ἀγίας Γῆς Γραμματεὺς³

1. Δηλ. τοῦ θυσιασθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

2. Δηλ. τὸν φέροντα τὴν σημαίαν τῆς Ἀγίας Γῆς.

3. Πρόκειται περὶ τοῦ ὑπογραμματέως τοῦ μοναχοῦ Θωμᾶ, δοτις, ἐντολῇ αὐτοῦ, συνέταξε καὶ ἔξεδωκε τὸ δίπλωμα.

Εἰς τὸ διπισθεν μέρος τοῦ διπλώματος ὑπάρχουν αἱ δύο κατωτέρω προ-
ξενικαὶ χυρώσεις :

Ἐθεωρήθη ἐν τῷ Γενικῷ τούτῳ Προξενείῳ τῆς Ἰσπανίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἴγυπτου, ἵνα λαμβάνει τὰ ἔγγραφα (δηλωτικὰ) ὁ πλοιαρχὸς Ἰάκωβος Σισιλιᾶνος, ὑποχρεούμενος νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὰ Προξενεῖα, Ὅποια
προξενεῖα καὶ Πρακτορεῖα τῆς Ἰσπανίας τῶν λιμένων εἰς τοὺς δποίους θὰ προσεγγίσῃ.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἴγυπτου τὴν 28ην Φεβρουαρίου 1829¹
Jayme Creus y Vilar.

Ἐθεωρήθη ἐν τῷ Βασιλικῷ τούτῳ Ὅποια προξενεῖα τῆς Ἰσπανίας ἐν
Stanchiō καὶ παραρτήμασιν αὐτοῦ, ἐγκριτούμενον τοῦ ταξιδίου εἰς τὴν Κων-
σταντινούπολιν μετὰ φορτίου σίκων.

Stanchiō 14 Σεπτεμβρίου 1835

Ο διευθύνων τὸ Ὅποια προξενεῖα τῆς Ἰσπανίας καὶ Ἰππότης²
Dals D'Avenat.

1. Ἡ θεώρησις τοῦ Ἰσπανοῦ Προξένου ἐγένετο ἀμέσως τὴν ἐπομένην τῆς ἐκδό-
σεως τοῦ διπλώματος, φαίνεται δὲ ὅτι ὁ πλοιαρχὸς Ἰάκωβος Σισιλιᾶνος είχε ζητή-
σει τοῦτο ἀκριβῶς ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἰσπανικοῦ Προξενείου,
προκειμένου νὰ ταξιδεύσῃ εἰς Ἰσπανικὰς περιοχάς.

2. Τὸ ἐν λατινικῇ κείμενον τοῦ πρωτοτύπου ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Fr. Thomas a Monte Asula

Ordinis Minorum Strictioris Observantiae S. P. N. Francisci Provinciae
Seraphicae Concionator, Sacrae Theologiae Lector, SS. mi Dni Papae in La-
teranensi Archi-Basilica jam Poenitentiarius, in Orientis partibus Commissa-
rius Ap.eus, Sacri Montis Sion et SS.mi Sepulcri D. N. J. Christi Guardia-
nus, humiliisque in Domino Servus.

Dilecto nobis in Christo D.no Jacobo Siciliano a Cephalene Duci Navis
S. Antonio,

Salutem in Domino sempernam

Celsitudo illa paupertatis altissimae, quam Seraphicus Minorum Ordo
strictius profitetur, adeo pauperem efficit rebus, etsi virtutibus sublimem, ut
in sua gratitudinis indicium temporales beneficentias, temporali nequeat be-
neficio compensare. Supremi quapropter Catholici Principes, et praesertim
Sancta Romana Sedes, in omnibus continuo provida, favores ideo permultos
erga Benefactores nostros, opportune ministrandos, Superioribus Terrae San-
ctae respective, de plenitudine sua potestatis, indulxit. Nos igitur, qui Su-
premi dispositione Numinis, in Orientis partibus ejusdem Sanctae Sedis, ne-
dum a Missionibus, sed etiam a Commissionibus sumus, quiue subinde gra-
tias, nec non privilegia quaedam particularia Benefactoribus Orthodoxis tri-
buendi jure donamur, de tuae Catholicae Fidei integritate, morum probitate,
et singulari erga Fratres nostros benignitate et signanter ipsorum in diversas
Mundi plagas gratuita transvectione, satis jam certiores effecti, precibus tuis

Τὸ δίπλωμα φέρει ἀνηρτημένην τὴν ἐπίσημον σφραγῖδα τοῦ Φύλακος τῆς Ἀγίας Γῆς, ἣτις σύγχειται, ὡς καὶ ἡ σημαία, ἐκ λευκοῦ πεδίου, ἐπὶ τοῦ δποίου ὑπάρχουν οἱ πέντε σταυροὶ καὶ χυχλοτερῶς ἡ ἐπιγραφή: «*Custos Terrae Sanctae*».

ex animo inclinati, auctoritate Apostolica eatenus Nobis concessa, harum serie Tibi, qui tuae probatae Navis Rector existis, *Terrae Sanctae Vexillum* quinque rubeis crucibus albo in campo lineatum totius quippe Regionis hujus divino Reparatoris nostri cruore regale signum sacratae in praedicta Navi erigendum, explicandumque ad vota concedimus; cui ventos ubique secundos, tranquillum cursum, Portum optabilem, auspice Christo, exoptamus desiderio. Quomagis vero hujusmodi privilegium, tibi gratis indultum cumulate suffragari valeat, et ubique terrarum debito excipiatis honore, omnes et singulas cujuslibet gradus, et condictionis personas, sive Caesarea, sive Regia Majestate sublimes, aut Celsitudinis etiam vel Excellentiae seu alio quocumque Nobilitatis titulo insignitas, pro sui dignatione auxili, quatenus necessum fore contigerit, maximopere quaesumus, et obsecramus. Universos insuper Maritimarum Classium Praefectos, Consules, Pro-Consules, nec non uniuscujusque Portus, Praesidii, ac Civitatis Praepositos similiter in Domino cohortamur, ne mali, aut detrimenti quidpiam Tibi tuisque Sociis, aut rebus a quoquam quoquomodo injuste afferri, aut irrogari permittant. Quin imo Tibi tuisque Sociis, qua par est pietate, per omnia faveant Teque velut Insignia salutis nostrae gestantem tueri semper, et honorare dignentur. In cujusmodi gratiae confirmationem, hoc nostrum concessionis Diploma, manu propria subscriptum, et majori Officii nostri Sigillo munitum, expediri mandavimus. Vale tandem in pace Christi, et *Sanctae Romanae Ecclesiae* subditus esto fidelis, Fratresque nostros benigno amore prosequare.

Datum Alexandrie ex nostro Hospitio S. Catharinae hac die 27 Februarii 1829.

F. Thomas a Monte Asula in Sabinis
Terrae Sanctae Custos

De mandato R^{mi} in Christo P^ris

Fr. Michael Angelus ab Amastia

Terre Sante Pro - Secretarius

Visto en este Consulado G.ral (= General) de España en Alejand^a (= Alejandria) de Egipto donde toma los despachos el Capⁿ (= Capitan) Giacomo Siciliano obligándose a presentarse en los Consulados, Viceconsulados y Agencias de España de los puertos en q^e (= que) abordáre.

Alejandria de Egipto a 28 de Feb^o (= Febrero) 1829

Jayme Creus y Vilar.

Visto in questo Regio Vice - Consolato delle Spagne in Stanchiò e sue dipendenze, buono per Costantinopoli con carico di fichi.

Stanchiò, li 14 Settembre 1835

Il Reggente del Vice - Consolato

di Spagna e Cavaliere

Dal^a D'Avenat.

Γ'

Συμφωνητικὸν ναυλώσεως πλοίου.

Τὸ τρίτον ἔγγραφον εἶναι συμφωνητικὴ πρᾶξις μεταξὺ τοῦ Τούρκου πληρεξουσίου Ἀντιπροσώπου Α. Ε. Χατζῆ Βελῆ Ἀγᾶ ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Ἑλληνος πλοιάρχου Ἐμμανουὴλ Λαδικοῦ, ὥπο τὴν ἔγγύησιν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένου Ρώσου ὑπηκόου ἐμπόρου Ζαχαρίου Ζαχάρωφ καὶ ἀφορῶσα εἰς τὴν ναύλωσιν τοῦ πλοίου «Θεολόγος», μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐκ Βόλου μεταφορὰν ὥπο τοῦ Ἑλληνος πλοιάρχου πλήρους φορτίου δημητριακῶν, καὶ δὴ καὶ σίτου καὶ χριθῆς, πρὸς ἀνεφοδιασμὸν τῆς τουρκικῆς πρωτευούσης Κωνσταντινουπόλεως, συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τῶν προϊσταμένων ἀρχῶν.¹ Ἐν τῷ συμφωνητικῷ καθορίζονται ἐπαριθμῶς αἱ διατυπώσεις παραλαβῆς τοῦ φορτίου, αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου καὶ ἡ ἀμοιβὴ αὐτοῦ διά τε τὴν παραμονὴν τοῦ πλοίου ἐν Βόλῳ, ὡς καὶ τὴν μεταφορὰν τοῦ φορτίου, δὲ ὑπολογισμὸς τῶν ἔξόδων φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως, τέλος δὲ δὲ καταλογισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως ἐνεκα τυχὸν δυστυχημάτων ὀφειλομένων εἰς ἀνωτέραν βίᾳν ἢ ὑπαιτιότητα τῶν συμβαλλομένων μερῶν.

Τὸ συμφωνητικόν, ὥπο ἡμερομηνίαν 3 Σεπτεμβρίου 1834 (ν.η.), σύγκειται ἐκ δύο φύλλων διαστάσεων 48×34 καὶ καταλαμβάνει μόνον τὰς δύο ἐσωτερικὰς καὶ ἀντικειμένας σελίδας (2 καὶ 3), ἐνῷ αἱ ἄλλαι δύο (1 καὶ 4) παραμένουν λευκαί. Ἐχει συνταχθῆ εἰς δύο γλώσσας, τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν τουρκικήν, καὶ φέρει εἰς μὲν τὸ ἀριστερὸν μέρος, κάτωθεν τοῦ Ἰταλικοῦ κειμένου, τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἀναλαμβάνοντος τὴν μεταφορὰν πλοιάρχου Ἐμμανουὴλ Λαδικοῦ καὶ τοῦ συνιστῶντος αὐτὸν «ορκομινδατάριου» Ζαχαρίου Ζαχάρωφ, εἰς δὲ τὸ δεξιόν, κάτωθεν τοῦ τουρκικοῦ κειμένου, τὴν σφραγῖδα τοῦ Τούρκου ἀντιπροσώπου. Πρὸς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Λαδικοῦ καὶ Ζαχάρωφ ἐπικυροῖ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει Διενθυντῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς ωστεκῆς ἐμπορικῆς Γραμματείας P. Pisani (προφανῶς Ἰταλικῆς καταγωγῆς), παρὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δποίου ἔχει τεθῆ καὶ στρογγύλῃ σφραγίς, φέρουσα ἐν τῷ κέντρῳ δικέφαλον ἀετὸν καὶ ἐν τῷ κύκλῳ τὸν ἀκριβῆ τίτλον εἰς ωστεκὴν γλῶσσαν τῆς Γραμματείας.

Τὸ Ἰταλικὸν κείμενον ἔχει γραφῆ εἰς τὴν συνήθη γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς, δὲν στερεῖται δὲ ὅρθογραφικῶν τινων σφαλμάτων, μεταξὺ τῶν ὅποιων κυριώτερα τὰ ἔξης: approvigionare, equipaggiato, provisto, intrapprendere, stelie trentt uno, medemī (=medesimi), conssimili, legallizati, uspetabile¹.

1. Ἀναφέρομεν τὰ κυριώτερα μόνον σφάλματα, τινὰ τῶν ὅποιων ὀφείλονται

Εἰς τὸ συμφωνητικὸν μνημονεύονται τρία συμβαλλόμενα πρόσωπα, τὰ ἑξῆς: ὁ Τοῦρκος Χατζῆς Βελῆς Ἀγᾶς, ὁ ἐκ Πάτρου ἐμποροπλοίαρχος Ἐμμανουὴλ Λαδικὸς καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένος, φέρων δὲ ωστικὴν ὑπηκοότητα, Ζαχαρίας Ζαχάρωφ.

Ἐξ αὐτῶν ὁ Χατζῆς Βελῆς Ἀγᾶς ἦτο ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, ἐπιφορτισμένος νὰ προνοῇ διὰ τὸν εἰς τρόφιμα ἀνεφοδιασμὸν τῆς τουρκικῆς πρωτευούσης. Ὑπὸ τὴν ἴδιοτητα ταύτην, οὗτος ἐφρόντιζε καὶ διὰ τὴν ἔξενέρεσιν καταλλήλων μέσων συγκοινωνίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν σχετικῶν μεταφορῶν.

Ο ἐμποροπλοίαρχος Ἐμμανουὴλ Λαδικὸς ἦτο ἴδιοκτήτης καὶ πλοίαρχος τοῦ πλοίου «Θεολόγος», διὰ τοῦ ὅποίου ἥσκει τὸ διακομιστικὸν ἐμπόριον ἀνὰ τὴν Μεσόγειον, ἀνῆκε δὲ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν κλάδον τῆς Κεφαλληνίας. Ἐκ τῆς νήσου ταύτης ἀναχωρήσας ὁ Παναγιώτης Λαδικός, υἱὸς τοῦ Ὄνουφρίου, δοτις ἐκ τοῦ πιστοποιητικοῦ βιαπτίσεως φέρεται γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ 18^{ου} αἰώνος, μετέβη μετὰ μαχρὰς περιπετείας εἰς Πάτραν, ἐνθα καὶ ἐγκατεστάθη. Νυμφευθεὶς ἐκεῖ, ἀπέκτησε τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ δύο θυγατέρας. Μὲ τὴν σειράν του ὁ Ἐμμανουὴλ ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν Ξένου (συγγενῆ τοῦ συγγραφέως Στεφάνου Ξένου) καὶ ἀπέκτησε πολλὰ τέκνα, μεταξὺ τῶν ὅποίων καὶ τὸν Παναγιώτην, πάπλον τοῦ καθηγητοῦ Παναγιώτου Κρητικοῦ, εἰς χεῖρας τοῦ ὅποίου σφέζεται καὶ τὸ συμφωνητικόν¹.

Τέλος, ὁ Ζαχαρίας Ζαχάρωφ εἶναι πιθανῶς ὁ πάπλος τοῦ γνωστοῦ σὲρ Βασιλείου Ζαχάρωφ, περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ὅποίου τόσος λόγος ἔγινεν, ἵδια κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Ὡς γνωστόν, ἡ οἰκογένεια ἔφερε κατ' ἀρχὰς τὸ ὄνομα Ζαχαρίου καὶ ἦτο ἐγκατεστημένη εἰς τὴν συνοικίαν τῶν Ταταούλων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅτε ὅμως μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἥρχισεν ὁ φοβερὸς διωγμὸς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἡ οἰκογένεια Ζαχαρίου κατέφυγε εἰς τὴν Ρωσίαν, ὅπου οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην ἀπέκτησαν πρὸς ἀσφάλειαν ωστικὴν ὑπηκοότητα, ἀντικατέστησαν δὲ καὶ τὴν κατάληξιν τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ τῆς ωφ, ἀποκληθέντες ἔκτοτε Ζαχάρωφ. Βραδύτερον ἡ οἰκογένεια ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα καὶ ἐγεννήθη τὴν 6ην Οκτωβρίου 1849 ὁ Βασιλείος Ζαχάρωφ². Ὁ Ζαχαρίας Ζαχάρωφ, ἐπιστρέψας εἰς τὴν τουρκικὴν πρωτεύουσαν, κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ περιουσίαν καὶ σημαντικὴν κοινωνικὴν

ἴσως εἰς τὴν διάφορον προφορὰν τῆς ἑνετικῆς διαλέκτου. Ἀταξία ἀπαντᾶ ἐκίσης καὶ εἰς τὴν στίξιν.

1. Εύρεται μελέτην περὶ τῆς οἰκογενείας Λαδικοῦ ἐτοιμάζει ὁ κ. Π. Κρητικός.

2. Γενικάς πληροφορίας περὶ τῆς οἰκογενείας βλ. ἐν P. Λέβινσον, 'Η περιπτειώδης ζωὴ τοῦ μυστηριώδους ἀνθρώπου τῆς Εύρωπης σὲρ Μπάζιλ Ζαχάρωφφ, 'Αθῆναι 1929.

θέσιν, φαίνεται δὲ ὅτι εὑρίσκετο εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ τὴν τουρκικὴν διοίκησιν, ὥστε νὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς «ρεκομανδατάριος» εἰς τὸ μνημονευόμενον συμφωνητικόν.

Τὸ κείμενον τοῦ συμφωνητικοῦ ἐν Ἑλληνικῇ ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ μεταφράσει ἔχει ὡς ἀκολούθως:

'H Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ κ. Χατζῆ Βελῆ Ἀγᾶς, τὸν Hubat Nasir¹ (πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος), ἐπιθυμῶν, κατ' ἀνωτέραν ἐπιταγήν², νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῆς Πρωτευούσης³, συνεφώνησε μετὰ τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Λαδικοῦ, πλοιάρχου τοῦ ρωσικοῦ πλοίου⁴ (μπριγκατίν), καλούμένου «Θεολόγος», χωρητικότητος ἐννέα χιλιάδων (9.000) περίπου κοιλῶν⁵, συνιστωμένου ὑπὸ τοῦ κ. Ζαχαρίου Ζαχάρωφ, Ρώσου ἐμπόρου, ἐγκατεστημένου ἐν τῷ ἐμπορικῷ τούτῳ κέντρῳ, τὰ ἐπόμενα:

1ον Ὁ ἀναφερόμενος πλοίαρχος κ. Ἐμμ. Λαδικὸς ὑπόσχεται ὅτι, διὰ τοῦ μνημονευθέντος πλοίου του, ἡσφαλισμένον κατὰ τοῦ ὕδατος, καλῶς ἔξωπλισμένον καὶ ἐπηνδρωμένον, διαθέτοντος πάντα τὰ εἰς αὐτὸν ἀναγκαῖα, ἀναλαμβάνει τὸ παρόν ταξίδιον ἐντεῖθεν εἰς Βόλον, ἵνα ἐκεῖ παραλάβῃ παρὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Πασᾶ τοῦ Βόλου πλῆρες φορτίον τοῦ μνημονευθέντος πλοίου εἰς καθορισθείσας ποσότητας σίτου καὶ κριθῆς, ἵνα τὰς μεταφέρῃ καὶ παραδώσῃ εἰς τὰς δημοσίας ταύτας ἀποθήκας.

2ον Τὰ ἔξοδα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν φόρτωσιν καὶ τὴν ἐκφόρτωσιν θὰ εἶναι δλα εἰς βάρος τοῦ ναυλωτοῦ, τὰ δὲ τοῦ πλοίου εἰς βάρος τοῦ πλοιάρχου, δοτις ὀφείλει νὰ ἐπιβλέπῃ μετὰ τοῦ προσωπικοῦ του κατὰ τὴν φόρτωσιν καὶ ἐκφόρτωσιν.

3ον Ἡ ναύλωσις συμφωνεῖται καὶ καθορίζεται δι' ἑκαστον κοιλὸν Κωνσταντινούπολεως εἰς τεσσαράκοντα πέντε (ἀριθ. 45) παράδεις⁶, τὰ δὲ δικαιώματα διαμονῆς εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως καθορίζονται εἰς τριάκοντα μίαν ἡμέρας, ἀπὸ τῆς ημέρας τῆς ἐκεῖ ἀφίξεως τοῦ πλοίου.

1. Hubat Nasir είναι τουρκικὸς τίτλος, ἀντιστοιχῶν περίπου πρὸς τὸν τίτλον τοῦ πληρεξουσίου ἀπεσταλμένου.

2. Δηλ. κατὰ διαταγὴν τῆς προϊσταμένης τουρκικῆς κυβερνητικῆς ἀρχῆς.

3. Δηλ. τῆς τουρκικῆς πρωτευούσης Κωνσταντινούπολεως.

4. Ὁπως πολλὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα τῆς ἐποχῆς, οὗτο καὶ ὁ Θεολόγος τοῦ Λαδικοῦ ἐταξίδευε μὲ ρωσικὴν σημαίαν.

5. Τὸ κοιλὸν είναι μέτρον χωρητικότητος ἔχον σχῆμα κυλινδρικοῦ κάδου καὶ χρησιμοποιούμενον διὰ τὴν μέτρησιν κυρίως δημητριακῶν προϊόντων ἢ καὶ ποικίλων ὀπωρῶν. Ἡ χωρητικότης αὐτοῦ διαφέρει κατὰ τόπους: εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν ἰσοδυναμεῖ πρὸς 24 ὄκαδας, εἰς τινας δικαὶας τουρκικὰς ἐπαρχίας φθάνει τὰς 48 ὄκαδας, ἀλλοχοῦ δέ, ὡς εἰς τὴν Βουλγαρίαν, τὰς 169 ὄκαδας.

6. Παρᾶς είναι ἡ γνωστὴ δινομασία τοῦ τουρκικοῦ νομίσματος (τὸ τεσσαρακοστὸν τοῦ γροσίου).

4ον 'Η A.E. δι Hubat Nasir θὰ παραδώσῃ εἰς τὸν πλοίαρχον τέσσαρα μέτρα τοῦ κοιλοῦ Κωνσταντινούπολεως ἐντὸς δύο σάκκων ἐσφραγισμένων, ἵνα δὶ' αὐτῶν μετρῆται καὶ παραδίδεται τὸ φορτίον εἰς τὸν πλοίαρχον ἐκ μέρους τῆς A. E. τοῦ Πασᾶ τοῦ Βόλου συντελεσθείσης τῆς φορτώσεως, δι πλοίαρχος θὰ παραλάβῃ τὸ δειγματολόγιον, συνιστάμενον εἰς ἐν κοιλὸν σίτου, ἐναποτεθειμένου ἐντὸς σάκκου καὶ ἐσφραγισμένου ἐκ μέρους τῆς A. E., ἵνα χρησιμεύσῃ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φορτίου ἐνταῦθα.

5ον 'Αν, δπερ εἴθε νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ δ Θεός, συμβῇ δυστόχημά τι εἰς τὸ μημονευθὲν φορτίον μέχρι τῆς ἐδῶ ἀφίξεώς του, αἱ ζημίαι λογίζονται εἰς βάρος τοῦ ναυλωτοῦ.

6ον 'Ἐν περιπτώσει ἑκουσίας παραβάσεώς τινος ἐκ μέρους τοῦ πλοιάρχου, δι αὐτὸς πλοίαρχος ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ φορτίου.

Eἰς πίστιν τῶν ἀνωτέρω τὸ παρὸν ὑπογράφεται καὶ σφραγίζεται ὑπὸ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς δύο δμοιότυπα, τὰ δποῖα θέλοντα ἐπικυρωθῆναι καὶ ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς ἐμπορικῆς Γραμματείας.

'Ἐν Κωνσταντινούπολει, τῇ 3η Σεπτεμβρίου 1834 Ν.Η.

'Εμμανονήλ Λαδικός

Ζαχαρίας Ζαχάρωφ, ρεκομαρδατάριος¹

'Ἄριθ. 54.

'Ἐπικυροῦνται ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς ἐμπορικῆς Γραμματείας αἱ ἀνωτέρω εἰς 'Ελληνικὴν ὑπογραφαὶ τοῦ κ. Ζαχαρία Ζαχάρωφ καὶ τοῦ πλοιάρχου 'Εμμανονήλ Λαδικοῦ.

'Ἐν Κωνσταντινούπολει, τῇ 23η Οκτωβρίου 1834 Π.Η.

'Ο Διευθυντὴς τῆς 'Εμπορικῆς Γραμματείας
Σύμβουλος τοῦ Κράτους P. Pisani².

1. Εἰς τὴν ἀπέναντι σελίδα, εἰς τὴν διποίαν ὑπάρχει ἡ τουρκικὴ διατύπωσις τοῦ αὐτοῦ κειμένου, ὑπογράφει ὁ Τούρκος συμβαλλόμενος Βελῆ 'Αγᾶς.

2. Παραθέτομεν τὸ κείμενον καὶ ἐν τῷ ἴταλικῷ πρωτοτύπῳ :

Sua Eccellenza il Sig^r Haggi Veli Agà attuale Hubat Nasir volendo approvvigionare per ordine Superiore la Capitale si è convenuto col Sig^r Capitan Manuelli Ladicò, del Brigantino Russo nominato Teologo, della portata di Chilò Nove mila № 9000 circa, raccomandato al Sig^r Zaccaria Zaccaroff, Negoziante Russo, in questa Piazza stabilito e ciò quanto segue :

1mo Il Sud^{to} Sig^r Captⁿ M. Ladicò promette il d^{to} suo Brigt^o stagno all'acqua ben corredata ed equipaggiato provvisto di tutto il suo necessario per intraprendere il presente suo viaggio da qui per Volo, per ivi ricevere da S. E il Passà di Volo il pieno carico del Sud^{to} Bastim^{to} in tanti Grani e Orzi, per condurli e consegnarli in questi pubblici Depositi.

2do Le spese appartenenti al carico e discarico saranno tutte a peso del noleggiatore, e quelle del Bastim^{to} a peso del Capt^r il quale dovrà assistere colla sua gente al carico e discarico.

Τὰ μνημονευθέντα ἀνωτέρῳ τοία ἔνογλωσσα ἔγγραφα παρουσιάζονται σημαντικὸν ἐνδιαφέρον, τὸ μὲν διότι παρέχουν πολυτίμους πληροφορίας ἐπὶ ποικίλων θεμάτων, ἀναγομένων εἰς τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τὸ δὲ διότι πιστοποιοῦν τὴν συνεχῆ δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ ὑπὸ λίαν δυσμενεῖς συνθήκας καὶ δὴ καὶ εἰς ἐπαρχίας διατελούσας ἀκόμη ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΖΩΡΑΣ

3° Il nolo si è convenuto e stabilito per ogni Chilò di Cos/poli a Parà quaranta cinque, № 45, e le stallie al porto cariatore si fissano a giorni trent'uno, dal giorno del colà arrivo del Bastimento.

4° S. E. Hubat Nasir farà dare al Capt^o quattro misure de' Chilò di Cos/poli entro due sacchi sigillati per essere colli mede(s)i mi misurato e consegnato il carico al Capt^o da parte di S. E. il Passà di Volo; compito il carico il Capt^o riceverà lo Scandaglio composto d'un Chilò di Grano posto in un sacco e sigillato da parte di S. E. per servire nella consegna del carico qui.

5° Se a Dio non piaccia arrivasse qualche disgrazia al d^{to} carico sino al suo qui arrivo, li rischj s'intendono a peso del noleggiatore.

6° In caso di trasgressione volontaria da parte del Capt^o allora il medesimo Capt^o sarà obbligato per l'indennizzazione del carico.

In fede di che il presente viene firmato e sigillato d'ambe le parti in due consimili per essere legalizzati anche da questa Rispettabile Imperiale Russa Commerciale Cancelleria.

Costantinopoli, li 3 gbre 1834, N.D.

*Εμμανουὴλ Λαδικός

Ζαχαρίας Ζαχάρωφ, ψευδομανδατάριος.

Nº. 54.

Visto alla Cancelleria Imperiale Commerciale Russa, per la legalizzazione delle qui controfirmate in Idioma Greco, del Signor Zaccaria Zaccaroff, e del Cap^o Emmanuele Ladico.

Costantinopoli li 23 Ottobre 1834, S.V.

Il Direttore della Cancelleria Commerciale

Consigliere di Stato attuale P. Pisani.